БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган.

№ 186 (8711)
АВГУСТЫН 8
ПЯТНИЦА
1958 он

Сэн 20 мүнгэн

ҺУРАЛСАЛАЙ ШЭНЭ ЖЭЛДЭ ҺАЙНААР БЭЛДЭЕ

...алсалай шэнэ жэлэй эхилхэ ...ь дүтэлжэ байна. Совет оро...ай олон мянган үхибүүд, баг... эрдэм ухаанай баялигые шу... зорилгоор шэнэ хүсэтэй... эмсэжэ эхилхэнь.

...ули бүхэниие һуралсалайнь жэлдэ һайнаар бэлдэхэхэ ...түрэн түрын тон ехэ удха...тай хэрэг мүн. Арадай гэгээ... органууд республикын оло... туһаламжаар һуралсалай жэлдэ муу бэшээр бэлдхэ...йна. Һургуулинуудай бай...удые заһабарилха хүдэлмэри ...лэб дүүргэгдээ. Түлеэ залһа ...ее шахуу бэлэдхэгдээ. Һур...уудтахи һуралсалай хэрэг...дые баяжуулха, мастерской...е, һуралсалай кабинедүүд бо...ортивна залнуудые һайнаар ...хэ тушаа зохихо хэмжээн аб...

...жэлэй һуралсалай жэлдэ бэ...гэ үнгэрэгшэ жэлэйхидэ ор... нидэд эртэ эхилээ. Яруу... аймагай олониитэ ажалшад ...линуудые һуралсалай шэнэ ... һайнаар бэлдэхэ тушаа со...стическэ мүрысөө хамагһаа ...н үүсхээ һэн. Һургуулинуудые ...салай шэнэ жэлдэ һайнаар ...хэхэ тухай асуудал КПСС-эй ...ын айкомой пленум дээрэ ...н хэлсэгдэжэ, тэндэ тусхай ...абтаһан байгаа.

...агай колхозууд, совхоз, пред...иинууд болон эмхи зургаанууд, ...итэ ажалшад һургуулинуудта ...һаламжа үзүүлнэ. «Знамя», ...да» колхозууд өөһэдынгөө ... долоон жэлэй һургуули ба... байна. Кировэй нэрэмжэтэ, ...н Туяа» колхозууд энэ жэлдэ ...һургуулинуудые барян. Энэ ...ай совхоз, Сталинай, Карл ...сын нэрэмжэтэ, «Коммунизм» ...зууд һургуулиин байшангуу...багшанарай гэр байрануудые, ...улинуудай интернадуудые за...илна, мастерскойнууд болон ... кабинедүүдые түхеэрхэдэнь ...улинуудта туһална.

...публикымнай колхозууд жэл ... бүри баян шадалтай боложо ...а. Эдэнэр ажахын барилга...ые олоор бодхоохынгоо ха...ар һургуулинуудые, интерна...ые, һуралсалай мастерской...е барилсаха аргатай болон...

...гуулинуудые һуралсалай шэ...лдэ бэлэдхэхэ асуудал КПСС_...ркомуудай, айкомуудай бюро... заседаниинуудта зүбшэн хэлсэг... Заиграйда ажалшадай депу...удай аймагай Соведэй сесси ...э, Баргажанда арадай гэгээ... ... хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн ... дурсагдаһан асуудал зүбшэн ...гдээ.

...лэнгын аймагта һургуулинуу... типовой мастерскойнуудые ба... тушаа ехэ ажал хэгдэжэ бай... Аймагай центр Ново-Селен...к тосхоной, Селендумын дунда ...уулинуудай дэргэдэ һуралса... типовой мастерскойнууд бариг...а.

...эриин аймагай Амгаланта тос...до эхин һургуули баригдажа ...на. Краснопартизанска һургуу...н дэргэдэ багшанарай байха ... спортивна талмай баригдаа. ...түрэлхидэй, һурагшадай, һургуу...удые шефтээ абаһан предприя...удай хүсөөр спортзалнууд бо... мастерскойнуудые барижа бай... 8, 9, 16, 33, 35, 31-дэхи һургуу...удай үүсхэлые КПСС-эй Улан...н горкомой бюро һайшаагаа. ...н-Удын 3-дахи, 65-дахи һургуу...уудтахи һурагшадай түрэлхид ...гуулиин байшангые өөһэдынгөө ...өөр 2-дохи жэлээ заһабарилна. ... һургуулиинхид заһабарилгада ...гашалагдахаар хараалагдаһан ...гэ зөөриеэ арьбалжа, тэрээгээ... ... һуралсалай кабинедүүдэй, ...терскойнуудай түхеэрэлгэнүү...е, һуралсалай хэрэгсэлнүүдые ...алдажа абана.

...ээрэ дурсагдаһан баримтанууд ...рэһээ харахада, һургуулинуу... арад зоной хүсөөр заһабарил... бариха угаа ехэ арга боломжо бии байна гэжэ элирбэ. Мүнөө үедэ республикадамнай гурбан жэлэй соёлой добтолго эхилбэ. Энэ асуудал КПСС-эй обкомой пленумдэ, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Республикын предприятинууд, колхоз, совхозууд гурбан жэлэй турша соо һургуулиин зуугаад байшан бариха арга боломжотой байна гэжэ багсаагдаа. Тиигэбэшье республикадахи энэ арга боломжо үшөөл муугаар хэрэглэгдэнэ. Энээнһээ боложо, олохон һургуулинуудай һурагшад 2—3 халаанда һуралсаха баатай болоно. Олохон һургуулинууд типовой бэшэ байрануудтай.

Һургуулинуудые барилга, заһабарилгада Яруунын аймагай ажалшадай эдэбхитэйгээр туһалбашье, Эгэтын РТС-эй хүтэлбэрилэгшэдэй гэмээр эндэхи дунда һургуулиин шэнэ байшан ехэ удаанаар баригдана. Тэндэхи «Коминтерн», «Путь социализма» колхозууд һургуулинуудта зохихо туһаламжа үзүүлэнгүй байһаар.

Хоринин аймагта Курбын леспромхоз (директорынь нүхэр Желаев) Курбын долоон жэлэй һургуулиин дэргэдэхи һуралсалай мастерскойе барихаар түсэблэһэн аад, тэрээнээ мүнөөшье хүрэтэр барижа эхилээдүй. Галуута-Нуурай рудоуправлени, мүн эндэхи ниитын организацинууд Шахтын һургуулиин дэргэдэ һуралсалай мастерской бариха гэһэн һайн үүсхэл гаргаһан юм. Гэбэшье, эндэ мастерскойн һуури табигдахаһаа бэшэ ондоо юумэ хэгдээгүй. Заиграйн аймагай Онохойн һургуулиин хоёрдохи байшангые бариха ажал ехээр унжагайруулагдана.

Зэдын комбинадай, Татауровтахи хирпиисын заводой дэргэдэ һургуули барилгада гаргашалагдаха мүнгэн зөөри ехэ муугаар хэрэглэгдэнэ. Республикада энэ жэлэй түрүүшын хахадта дүрбэн һургуулиин байшан баригдажа, ашаглалгада үгтэхэ ёһотой байгаа. Гэбэшье, тэдэнэй нэгэниинше баригдажа дүүрээдүй. Республикын һургуулинуудые барилгада гаргашалагдахаар хараалагдаһан 9.317 мянган түхэригэй оройдоол 4.941 мянган түхэригынь хэрэглэгдээд байна. Республикын Гэгээрэлэй министерствын хиналтаар баригдаха һургуулинууд илангаяа удаанаар баригдана. Һургуулинуудые бариха асуудалда республикын совнархоз анхаралаа мүн лэ багаар хандуулна. Һургуулинуудай байшангуудые түргөөр бариха, энэ хэрэгтэ олониитые эдэбхитэйгээр хабаадуулха гэээшэ тон ехэ удхашанартай. Һургуулинуудай байшангуудые барилгада хайша хэрэгээр, харюусалгагүйгөөр хандаха ушарые саашадаа тэсэхын аргагүй. Һургуулинуудай байшангуудые, интернадуудые, багшанарай байранууд болон мастерскойнуудые бариха, заһабарилха асуудалые үргэн олониитэ хинан шалгаха зэргэтэй.

Һургуулинуудта али болохоор туһалха гэээшэ үргэн ниитэ арадай нангин уялга мүн. Һургуулинуудта туһалха асуудалда хайша хэрэгээр хандадаг хүтэлбэрилэгшэдтэ партийна, советскэ органууд шанга эрилтэ табиха уялгатай.

Һургуулинуудые һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэхэ асуудалые тоонгүй байжа болохогүй. Арадай гэгээрэлэй органууд республикын олониитын туһаламжаар һургуулинуудаа һуралсалай зохихо хэрэгсэлээр бүрин хангаха, һуралсалай шэнэ жэлые эмхитэй һайнаар эхилхэ уялгатай. Һургуулинуудые али бүхы хэрэгсэлнүүдээр хангаха хэрэгтэ һурагшад, колхозууд, совхозууд, промышленна предприятинууд эдэбхитэйгээр хабаадаха зэргэтэй.

Бии байгаа арга боломжые хүсэд хэрэглэн, арад зоной туһаламжын ашаар һуралсалайнгаа шэнэ жэлые бэлэдхэл һайнтайгаар угтая!

Дэлхэйе тойрон дабшадаг гурбадахи хэмэл одоной ябаса тухай

...вгустын 7-ной үглөөнэй 6 часта ...рбадахи хэмэл одон дэлхэйн бүм...рэгые 1143 дахин тойроо. Ракэ...һомониинь хэмэл одоёо 14 эрье...эр түрүүлжэ ябана.

...вгустын 9-дэ сэлмэг байбалнь ...йто широтагай 42 градусһаа 61 ...адус хүрэтэр хэмэл одые, 41 градусһаа 59 градус хүрэтэр ракетэ-һомыень миин нюдөөр хаража болохо. Урда широтагай 54 градусһаа, 65 градус хүрэтэр хэмэл одые, 58 градусһаа 65 градус хүрэтэр ракетэ-һомыень хаража болохо.

(ТАСС).

ТАРЯА ХУРЯАЛГАДАА ЭМХИТЭЙГЭЭР ОРОЕ!

☆

Урданайхяараа унжагайрһаар

Прибайкальска аймагай Лазогой нэрэмжэтэ колхоз томохон ажахынуудай нэгэн юм. Һаяхан эндэ ерэжэ, таряа хуряалгада колхоз хэр зэргээр бэлдэнэб гэжэ аймгүйсэдкомой комисси шалгалта хэбэ.

Сэхынь хэлэхэдэ, эндэ энэ асуудал тушаа ямаршье бэлэдхэл хэнэгүй, үдэр саг үнгэргэжэл байна. Байгша ондо 1242 гектар ороoһото культурануудые хуряаха байна. Теэд колхозой абаһан 4 комбайн Итанцын РТС-эй үндэр хашаанда хаалтатай байһаар, ямаршье заһабари эдэ машинануудта хэгдээгүй. Амяарлан хуряаха шэнэ аргаар 590 га хадагдаха юм. Тиигэбэшье бии байгаа лафетнэ 2 жаткань баһал бэлэн болоодүй.

Хэрбээ эндэхи комбайнернууд, жаткын машинистнууд үдэр бүхэндэ нормоёо дүүргэжэ ажаллабал, энэ техникээр таряа хуряалгаяа 33—34 үдэр соо унжагайруулха болоно. Иимэ бүтэхэгүй хүдэлмэриин түсэб колхозой агроном нүхэр Смирнов табижархёод, һанаа амар һууна. Таряа хуряалгада орохо саг дүтэлжэ байна. Тиин колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Маньков Ю. А., парторганизациин секретарь нүхэр Молоков В. С. гэгшэдэй иимэ шухала асуудалда харюусалгагүйгөөр хандадагынь гайхалтай.

12100 центнер ороoһо хадагалха складынь мүнөөшье болотор бэлэн бэшэ, хура бороондо нэбтэржэ, сагаадагдаашьегүй байһаар.

Таряа хуряалгые богонихон болзор соо дүүргэхэ арга боломжо эндэ бии. Юуб гэхэдэ Итанцын РТС-эй хэдэн комбайн, мүн хүдөө ажахые механизацилха Татауровай училищада олон шэнэ комбайн хаанашье хэрэглэгдэнгүй байдаг. Дээрэ дурсагдаһан эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд эдэ комбайнуудаа таба-арбан үдэрэй туршада колхоздо хүдэлмэрилхөөр үгэжэ туһалха аргатай. Теэд колхоз энээн тушаа тэдэнэртэй нэгэшье хэлсээ хээгүй байха юм.

Энэ колхоздо таряа хатааха хоёр сушилка бии юм. Нэгэнь «ВИСХОМ», нүгөөдэнь ороoһо хатааха бүтээсэ ехэтэй нүүдэл сушилка байна. Мүнөө үедэ Татауровска Заготзерногой мэргэжэлтэд сүлөөтэй байнад. Тиимэһээ мэргэжэлтэдые урижа, ороoһо хатааха машинануудаа шалгажа заһуулха зэргэтэй,

Г. Ильин.

☆☆

Таряа хуряалга эхилээ

КУДАРА-СОМОН. (**Манай корреспондентһээ телефоноор абтаба**). «Путь к коммунизму» артелиин үргэн ехэ таряалан дээрэ байгша ондо ороoһо таряанай ургаса яһала һайн. Мүнөө зарим газарта эртын хара таряан, шэниисэ эдеэгээ хүсэжэ, хуряагдахаар болоод, эбхэрэн долгилжо байна. Эдэ үдэрнүүдтэ колхозойхид таряа хуряалгадаа ороод, эршэмтэйгээр хүдэлжэ захалаа. Эндэхи эрхим механизатор Иван Николаевич Жарниковай комплексно агрегадынхид түрүүшын 30 га газарта шэниисэ амяарлан хуряаба. Энэ агрегадта нэгэ «Беларусь» трактор, лафетнэ жатка хүдэлнэ. Артелиинхид байгша ондо бүхыдөө 2500-гаад гектар газарта ороoһото ургамал таринхай. Тэрэнэйнгээ ехэнхи хубииень амяарлан хуряахаар хараална.

Мүн аймагай «40 лет Октября», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд таряа хуряалгадаа үглөө мүнөөгүй орохонь.

Д. Болхоев.

Хүсэд бэлэмбди

Манай колхоз мүнөө намар 2000 шахуу гектар ороoһо таряа хуряаха байна. Таряанаймнай ургаса һайн, гектар бүриһөө дунда зэргээр 10 центнер ороoһон, тэрэнэй тоодо шэниисэ 15 центнер хүрэтэр абтахаар тухайлагдана. Тиихэдэ, зарим участогуудта үндэр баян ургаса гаража байна. Жэшээнь, 4-дэхи таряан ажалай бригадын (бригадирынь И. П. Гаськов) Хүнтэйн полиин гектар бүриһөө 20 центнер хүрэтэр хара таряа хуряахаар хараалагдана. Г. И.Колмаковой, М. И. Колмаковой даажа байһан комплексно бригадануудай зарим газарһаа дунда зэргээр гектарай 19—20 центнер шэниисэ абахаар байна.

Энэ һайн ургасаяа хаһа саг соонь, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абаха гэээшэ манай колхозой урдахи шухалын шухала зорилго болоод байна. Урда жэлнүүдтэ таряа хуряалгаяа муу бэлэдхэлтэйгээр эхилһэн, амяарлан хуряалгые үргэнөөр хэрэглээгүй дээрэһээ ороoһон гээлтэ хоролтодо ородог, гутадагшье байгаа.

Байгша ондо манай колхозойхид урда жэлэйнгээ алдуу эндүүе дабтахагүй, бүхы ороoһо таряагаа 15 үдэр соо, тэрэ тоодо эртын таряагаа 8—9 хоног соо хуряажа абаха зорилготой. Иимэ богони болзор соо таряагаа хуряаха арга боломжо манда бии. Тэрэнээ дүүрэн хэрэглэхын тула бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ онсо анхарал табинабди.

Шэниисэ болон хара таряан бүхыдөө, овёсой 60 процентнь амяарлан хуряагдаха юм. Тиимэһээ механизаторнуудай 4 лафетнэ жатка, 6 подборщик түгэс бэлэн болгоо. Хэрбээ энэ техникээ һайнаар ашаглабал, хараалһан саг соогоо таряагаа хуряажа шадахабди. Техникэ һайнаар ашаглаха дүй дүршэлтэй механизаторнууд манай колхоздо олон. Лафетнэ жаткын машинистнуудаар, подборщигуудай комбайнернуудаар эрхим механизатор томилогдоо.

Комбайнуудһаа гараһан ороoһые удаан хэбтүүлэнгүй, гээлтэгүйгөөр сэбэрлэжэ, хатаажа абаха гэээшэ ажал ехэтэй, тон харюусалгатай хүдэлмэри гэээшэ. Энээндэ һайнаар бэлдээгүй һаа, тогууд дээрэ ороoһон ехээр сугларжа, халаха, хура борооной үедэ гутажа болохо байна. Ушар иимэһээ манай колхозой 4 комплексно бригада тогуудаа бэлдэхэ, машина зэмсэгүүдээ, амбаар, сарайнуудаа заһабарилхын талаар ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Таряанай 4 ток хүсэд механизацилагдаа. Тэндэ электрын хүсөөр ороoһо сэбэрлэхэ элдэб олон машинанууд тодхогдоо. Хоёр «ВИСХОМ» сушилка бии. Тиихэдэ, тогуудта 3500 дүрбэлжэн метр газар цементлэгдээ. Ороoһо таряагаа наранда хатаахын тулада 800 дүрбэлжэн метр талмайтай сушилка баригдаа. Тэрэшэлэн ороoһоёо хадагалха амбаарнууд бэлэн. Мүнөө 150 тонно ороoһоной баттаха склад шэнээр баригдажа дүүргэгдэбэ.

Колхозой правлени, партийна организациин бюротой сугтаа таряа хуряалгын хүдэлмэриин түсэб баталан абаа. Мүнөө тэрэниие бригаданууд дээрэ зүбшэн хэлсэнэ.

Ороoһо таряанай һайн ургаса абахаяа байһандаа колхознигууд, механизаторнууднай бүри урмашажа, Ставрополиин хизаарай хүдөө ажахын хүдэлмэришэдэй жэшээгээр таряа хуряалга дээрэ амяарлан хуряалгые үргэнөөр хэрэглэжэ, тэрэнээ хаһа саг соонь, эрхим шанартайгаар үнгэргэхөөр шиидэнхэй.

В. Зверьков, Баргажанай аймагай «Гигант» колхозой түрүүлэгшэ.

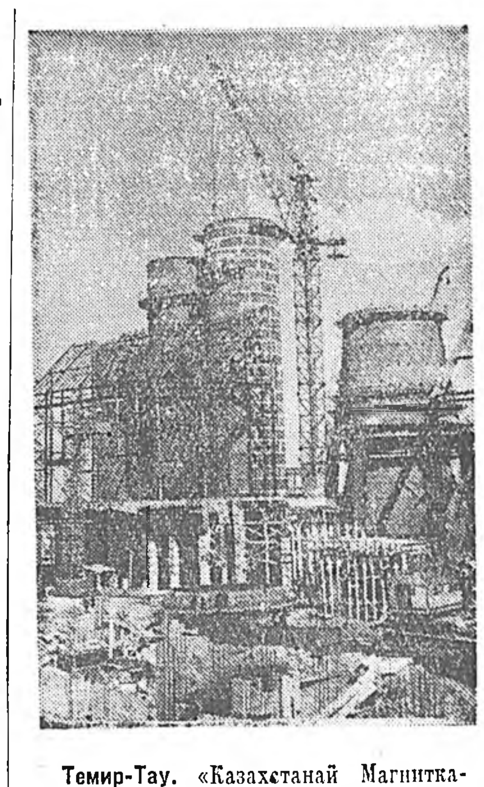

Темир-Тау. «Казахстанай Магниткада» баригдажа байһан доменно пеэшэн харуулагдана.

ТАСС-эй фотохронико.

Гэр байра барилгые, городуудые болбосон зохид түхэлтэй болголгые эрид һайжаруулха

Барилгын выставкэдэ, Москвагай байрын шэнэ районуудта нүхэр Н. С. Хрущев ошожо хараба

КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор А. Ф. Засядько, И. И. Кузьмин, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи барилгын хэрэгүүдые эрхилхэ Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ В. А. Кучеренко, тэрэшэлэн СССР-эй Госпланай түрүүлэгшын орлогшо Н. И. Строкин, СССР-эй Барилгын болон архитектурын академиин президент Н. В. Бахтин, КПСС-эй МГК-гэй секретарь И. Т. Марченко Барилгын бүхэсоюзна выставкэдэ, ниислэл хотын байрын шэнэ районуудта августын 6-да ошожо хараа.

Выставкэ дээрэхи элдэб экспонадуудые харахадаа, асбестоцементээр хэгдэһэн шэнэ томопанельнэ конструкцинуудта, гэр байра гоёолгын материалнуудта тэдэнэр тусгаар анхарал хандуулаа. Иимэ конструкцинуудые хэрэглэлгэ барилгые индустриализацилха таарамжатай байхаһаа гадна, барилгын өөрын үные химдаруулха, гэр байрын хана унйаа... сомор хүнгэн, хүдэлмэриин хүсэ гаргашалгые бага болгохо байна.

Москвагай хүн зоной байха шэнэ районууд болон магистральнуудтай Н. С. Хрущев танилсахадаа, городой транспортын олоор ябадаг газарнуудта ябган хүнэй ябахада таарамжатай эрхэ байдал бии болгохо шухала байһан тухай, тиимэһээ транспортын ябадал һаатуулангүй ябган хүнүүдэй гараха газар дорохи тоннельнүүдые, мүн дээгүүр гараха хүүргэнүүдые бариха шухала байһан тухай асуудал табяа.

Москвагай баруун урда хубидахи барилгын талмайе хараа. Эндэ ойрын жэлнүүдтэ хүн зоной байха томо район баригдаха юм. Нүхэр Хрущев хэдэ хэдэн заабари үгэһэн байна.

(ТАСС).

Амяарлан хуряалгын машина, техникэ зүбөөр ашаглаха

Мэргэжэлтын һанамжа

Колхоз, совхозуудтамнай таряа хуряалгын тон харюусалгатай хаһа захалба. Һая болотор республикын аймагуудта таряагаа гол түлэб комбайнаар сэхэ хуряажа абадаг байгаа гэээшэ. Тиимэһээ бүхы таряанайнгаа ургасын хүсэд эдеэшэхые хүлеэһээр, хуряалгадаа хожомдожо ороод, нилээд ехэ ороoһо таряагаа гээлтэ хоролтодо оруулдаг һэн. Тиигээдшье ороoһо таряан ехэ шиигтэй, муугаар абтадаг байгаа бшуу.

Харин һүүлэй жэлнүүдтэ республикын олонхи колхоз, совхозууд түрүү арга хэрэглэн, ороoһо таряагаа амяарлан хуряадаг болоһоной ашаар ургасаяа 14—15 үдэрэй туршада гээлтэ хоролтогүйгөөр абадаг болоо. Мүнөө колхоз, совхозуудай таряа хуряалгын хүсэ ехэтэ, онһото элдэб машина, техникээр гүйсэд хангагданхай. Эдэ бүхы машина, техникээ зүбөөр ашаглан хэрэглэжэ, байгша онойнгоо ороoһо таряанай ургасые имагтал амяарлан хуряажа, богони болзорто, гээлтэгүйгөөр, эрхим шанартайгаар абаха шухала.

Колхоз, совхозуудта бии байгаа хүсэ ехэтэ машина, техникые үндэр бүтээсэтэйгээр ашаглан хүдэлгэхын тулада, тэдэниие зүбөөр бүридхэжэ, хуряалгын комплексно агрегадуудые эмхидхэхэ гэээшэ тон ехэ удхашанартай. Хуряалгын агрегат бүхэниие эмхидхэхэдээ машина, техникынгээ дүүрэн хүсэндөө хүдэлхөөр, таряанайнгаа ургаса, газарайнгаа нюруида тааруулан бүридхэхэ хэрэгтэй. Оронойнай таряан ажал ехээр эрхилдэг олохон область, республиканууд таряанай ургасые амяарлан хуряахадаа, олон янзын трактор, машинаһаа бүридэһэн агрегадуудые эмхидхэдэг байна. Жэшээлхэдэ, «МТЗ-2», «МТЗ-5» маркын («Беларусь») тракторнуудтай агрегадта нэгэ нэгэ «ЖР-4,9» гү, али «ЖН-4» маркын лафетнэ жаткануул үгтэдэг. Хэрбээ «ДТ-24» маркын трактортӑй һаань, тэрээндэ «ЖР-4,9» гү, али «ЖН-4» маркын лафетнэ жатка шагтагалжа, хуряалгын агрегат эмхидхэгдэнэ. Эдэ агрегадууд таряанай ургасые хадажа вал болгодог, удаань тэдэ валнуудын «ПГ-2» подборщигоор гү, али өөрөө ябадаг «С-4» комбайнаар суглуулжа сохидог байна. Гадна, тэгшэ, налуу зохид газартай нютагуудта «ДТ-54» тракторта «ЖР-4,9» маркын 2 лафетнэ жатка холбожо, нэгэ агрегат болгоходо, ажалайнь бүтээсэ эрид дээшэлжэ, нэгэ трактор сүлөөржэ үгэдэг байна. Тиимэ агрегат нэгэ ябахадаа аяар 8,7 метр үргэн мүртэйгөөр хоёр вал гаргадаг. Тиигэжэ холбомол хоёр лафетнэ жаткаар хадаһан таряае, «С-6» комбайнай хедер дээрэ 2 подборщик зэргэлүүлжэ тодхоод, мүрэйнь хоёр валые нэгэ доро суглуулжа абахада таарамжатай.

Тэрэшэлэн һүүлэй жэлнүүдтэ зарим область, республикануудӑй түрүү механизаторнууд таряанай ургасые амяарлан хуряаха түрүү арга бүри һайнаар хэрэглэжэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын, гаргашыень улам химдаруулхын түлөө горьтой үүсхэл, оролдолго гаргана. Жэшээлхэдэ, Курганска областиин тракторист В. Ф. Кучинай ажалай дүй дүршэл ехэ һонирхолтой. Нёдондо жэлдэ энэ механизатор «ЖР-4,9» лафетнэ жаткаар таряа амяарлан хуряахадаа, машинистгүйгөөр, гансаараа хүдэлөөд, үдэртөө 40—50 гектар таряа хадажа, хуряалгын ажалай гаргашые нилээд ехээр химдаруулһан байна. Нүхэр Кучин тракторайнгаа гидронасосой болон гэдэргэнь гаргаһан тусхай цилиндрэй хүсэ хэрэглэжэ, жаткаяа өөрөө жолоодон хүдэлгэхэ арга ухаалан зохёогоо. Мүн Московско областиин Пушкинска МТС-эйхид лафетнэ жаткаар таряагаа амяарлан хуряахадаа, машинистгүйгөөр хүдэлхэ агрегадуудые эмхидхэнэ. Манайшье республикын колхоз, совхозуудта лафетнэ жаткые машинистгүйгөөр хүдэлгэхэ агрегадуудые олоор эмхидхэжэ болохо байна. Байгша ондо аймагуудтамнай 200 гаран «МТЗ-5, к» маркын тусхай түхеэрэлгэтэй тракторнууд, нилээд олон «ЖН-4, а» гэжэ шэнэдхэгдэһэн лафетнэ жатканууд бии болонхой. Тэдэниие амяарлан хуряалгада зүбөөр хэрэглэжэ, машинистгүйгөөр хүдэлгөө һаа, олохон мэргэжэлтэд-комбайнернууд сүлөөржэ үгэхэ ушартай.

Тиихэдэ муу ургасатай, шэнгэн, набтар таряае лафетнэ жаткаар юрын залгаа ута вал болгон хадахада, ехэнхи таряанинь һолоомынгоо узуурта унажа, газартаа нялаад, хожомынь хуряахада бэрхэтэй болодог гэээшэ. Тэрэниие подборщигоор гү, али комбайнаар суглуулхада горьтой хубинь газарта үлэжэ, таряан гээлтэ хоролтодо ехэ ородог байха юм. Саратовска областиинхид тиимэ набтар, шэнгэн таряагаа лафетнэ жаткаар хадахадаа, залгаа вал болгонгүйгөөр, багаханууд бухал болгожо хатаагаад, комбайнаар хуряана. Тиигэжэ ороoһо таряанай гээлтые нилээд хорооно. Энэ аргые манайшье эндэ үргэнөөр хэрэглэжэ болохо байна. Энээниие хэрэглэхэдээ, юрын лафетнэ жаткынгаа һольжоруулха хабтагай дээрэ хадагдажа сугларһан таряагаа ехэхэн вал (бухал) болотор суглуулаад лэ, тармуураарнь этэрүүлэн хаюулжа байхаар оньһон тусхай түхеэрэлгэ тодходог юм.

Мүн комбайнаар хуряагдаһан ороoһо таряае нэгэшье һаадгүйгөөр зөөжэ, һайнаар сэбэрлэжэ, хатаажа тушааха гэээшэ ехэхэн удхашанартай. Тиимэһээ комбайнай таряае таһалгаряагүй зөөхэ, тэрэниие тоог дээрэ түргөөр сэбэрлэхэ, хатааха хүдэлмэридэ машина, техникэ олоор табижа, бүхы ажалынь сүм оньһожоруулха хэрэгтэй. Мүнөө колхоз, совхозуудай таряа зөөхэ автомашина, ороoһо таряа сэбэрлэхэ, хатааха элдэб оньһото машина, түхеэрэлгэ болон таряанай һолоомо суглуулха, сомохо техникээр гүйсэд хангагданхай. Гансал эдэ ехэ машина, техникые зүбөөр, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхын тула тэдэнээ эртээнһээ заһабарилжа, түгэс бэлэдхэхэ хэрэгтэй.

И. Абзаев, Бурядай АССР-эй Хүдөө ажахын министерствын инженер.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Түрүүшын алхам

Закаменай аймагта соёлой добтолго эхилээ. Һаяхан КПСС-эй айкомой пленум болобо. Тэрэ пленум дээрэ аймаг дотор соёлой добтолго ябуулха гурбан жэлэй түсэб тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Эндэ абтаһан шиидхэбэринүүдээ бэелүүлжэ эхилхын тулада аймагай партийна, советскэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд колхоз, РТС, тосхонуудта һаядаа ошожо, тэндэ культурын хүдэлмэри хүгжөөхэ асуудалнуудые түсэблэхэ, бэелүүлхэ хэрэгтэ туһаламжа үзүүлхэ, заабари үгэхэ байна.

КПСС-эй Бурядай обкомой пленумэй шиидхэбэриин, мүн Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй тогтоолой гараһанай һүүлдэ Закаменай аймаг дотор яһала горьтой хүдэлмэриин эхин табигдаба. Цакирай сомоной «Победа» колхоздо 200 хүнэй һууритай клубай фундамент табигданхай, барилгын материал бэлэдхэгдэжэ эхилхэ юм. Иимэ һайшаалтай юумэ хаһа сооһь эхилээ хадаа колхозой правлени (түрүүлэгшэнь Г. Г. Цыдыпов), партийна организаци (секретаринь С. С. Цоктоев) барилгынгаа хүдэлмэриие бүри хурдадхахын хойноһоо оролдожо, ерэхэ жэлдэ клубаа бариха гэжэ найдахаар.

«40 лет Октября» колхоздо мүн лэ шэнэ клубай барилга эхилээ. Тэрэ клуб 300 хүнэй һууритай байха. Шэнэ клубаа 1959 ондо барижа дүүргэхэ.

Аймагай центртэ 300 хүнэй һууритай шэнэ типовой клуб баригдажа эхилэнхэй. Тэрэ клуб киноаппаратна, фойе, спортзал гэхэ мэтээр түгэс байха. Мүнөө үедэ барилгань түлэг дундаа ябажа байһан аад лэ, барилга хэжэ байһан «Джидастрой» гэжэ барилгын трестдэ зуугаад мянган түхэриг үритэй болоод байнабди. Һаядаа Культурын министерство мүнгэ зөөриин таһалдалһаа бидэнээ гаргаг лэ!

Зүгөөр манай Закаменай аймагта гурбан жэлэй соёлой добтолгын эхин иимэ байбашье, үшөөл аалсаар хүдэлжэ байнабди гэжэ бэеэ шүүмжэлхэ хэрэгтэй.

Д. Цыбиков, Закаменай аймагай культурын таһагые даагша.

Соёл культурые хүгжөөлгэ— парторганизациин шухала зорилго

КПСС-эй Бичурын айкомой ээлжээтэ пленум һаяхан боложо, аймагай колхозууд болон совхоздо малай тоо толгой олошоруулха хэмжээнүүд тухай асуудал, мүн республикын соёл культурын хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэдэхи съездын Хандалга зүбшэн хэлсэбэ.

Түрүүшын асуудалаар КПСС-эй айкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Большаков элидхэл хээ. Һү, тоһо, мяха, нооһо ехээр абаха талаар партиин хараалһан хэмжээ-ябуулгануудые аймагай совхоз, колхозуудай хэр зэргэ бэелүүлжэ байһан тушаа элидхэлшэ тогтожо хэлэбэ. 1954 ондо һаамхай үнеэн бүриһөө 590 килограмм һү һаагдаһан байгаа һаа, 1957 ондо 1515 килограмм һаагдаа. Энэ болзор соо аймагай колхозуудта хониной тоо нилээд олошоржо, нооһо хайшалалга хоёр дахин дээшэлээ. Мүн таряанай ургаса 1,5 дахин ехэ болоһон байна.

Элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэд аймагай хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар туйлагдаһан зарим тэды амжалтануудые тэмдэглэхэ зуураа, гол анхаралаа бии байгаа дутуу дундануудые усадхаха хэмжээ-ябуулганuудта хандуулһан байна.

Аймагта ниитын малай тоо толгой удаанаар үдэнэ, ашаг шэмэнь бага байһаар. Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Митыпов ниитын мал ажалые саашадань хүгжөөжэ, һү, тоһо, нооһо абалгые ехэ болгохын тула үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ хэрэгтэй гэжэ тэмдэглээ. Мүн аймаг доторнай уһанай шубуудые үдхэлгэдэ анхарал һулаар табигдана гэжэ тэрэ хэлээ. Малай ашаг шэмэ дээшэлүүлжэ, хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг ехээр абадаг болохын тула мал ажал дээрэ кадрнуудые зүбөөр хубаарилан табижа, тэдэндэ саг үргэлжэ туһалха тухай хэлэһэн Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Петров тэмдэглэбэ.

Аймагай ажалшадай үмэнэ табигдаһан ехэхэн зорилгонуудые богони болзорто бодото дээрэнь бэелүүлхын тула соёл культурые саашадань хүгжөөлгэ нилээдгүй ехэ аша туһатай байһыень хоёрдохи асуудалаар элидхэл хэһэн КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр Федотов, мүн үгэ хэлэгшэд онсолон тэмдэглэбэ.

Аймаг дотор соёл культурын талаар ямар амжалтануудай туйлагдажа байһан дүнгүүдые элидхэлшэ дурдаһан байна. Совет засагай тогтоһонһоо хойшо 42 эхин, долоон жэлэй болон дунда һургуулинууд нээгдэжэ, дурбэн мянгаһаа дээшэ үхибүүд мүнөө үедэ һурана. Эдэ жэлнүүдтэ хэдэн олон хүн дээдэ, дунда һургуулинуудые дүүргэжэ, элдэб янзын мэргэжэлтэй болонхой. Аймаг дотор хүдөөгэй 43 клуб, 17 библиотекэ, 4 радиоузел болон соёл культурын бусад эмхи зургаанууд арад зоной дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулна.

Мүнөө үедэ манай республика дотор гурбан жэлэй соёлой добтолго эхилээ.. Тиимэһээ аймагай бүхы ажалшад хүсэ шадалаа соёл культурые улам саашадань хүгжөөлгэдэ элсүүлэн, ажахын бүхы һалбаринуудта горьтойхон амжалта туйлахын түлөө оролдохо ёһотой гэжэ элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэд зааба.

Энэ шухала хэрэгтэ аймагай эмхи зургаануудай алба хаагшад, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, аймагай бүхы интеллигенци, багшанар, комсомол-залуушуул эдэбхитэйгээр оролсожо, ехэхэн үүргэ дүүргэхэ ёһотой.

Аймаг дотор энэ жэлдэ 7 культбаза, 13 улаан булан баригдажа, ашаглалгада орохо байна. Мүн 1959—1961 онуудта аймагай колхозуудаар болон совхоздо 10 библиотекэ, 7 культбаза, 32 улаан булан, һургуулиин 8 байшан, үхибүүдэй 21 ясли, 12 сад, 5 амбулатори, 7 нарайлгын гэр, 8 медицинскэ пункт, 18 бани, 7 стадион баригдаха юм. Мүн тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо, тэндэ сэсэрлиг модо тариха талаар ехэхэн хүдэлмэри хэгдэхээр хараалагданхай.

Эдэ зорилгонуудые хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула нэн түрүүн аймагай соёл культурын эмхи зургаануудай ажал хүдэлмэридэхи дутуу дундануудые дары усадхаха хэрэгтэй болоно.

Хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар дэлгэрэнгы шиидхэбэринүүдые пленум баталан абаа.

Я. Левинтас, КПСС-эй Бичурын айкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.

Бичурын совхозой хүдэлмэришэд, алба хаагшадай дунда ниитэ-политическэ болон агитационно ойлгууламжын хүдэлмэри муу бэшээр ябуулагдана. Тэрэнэй ашаар тус совхозойхид үнгэрһэн хахад жэлэй туршада ажалай амжалтануудые туйлажа шадаа.

Зураг дээрэ: ажалшадай дунда хүндэтэй болоһон агитатор Пунсэк Цыренжапов барилгашадта шэнэ газетэ уншажа байна.

Т. Гармаевай фото.

Ойлгууламжын хүдэлмэри һайжаруулагдаа

Партийна комитедэй секретариин орлогшо Владимир Михайлович Ройтбергтэй уулзажа, ажал тухай хөөрэлдэһөөр ябатараа комбинадай үргэн ехэ хашаа руу оробобди. Үүдэ гарахатаймнай адли харгын хоёр хажуугаар һайханаар түхеэрэгдэһэн хэдэн самбарнууд, уряа лозунгнууд харагдаба. «Молни» гэһэн гаршагтай самбар дээрэ мал үүсэлдэг заводойхид июлиин 29-дэ һарынгаа түсэб 105 процент дүүргэбэ гэжэ уншанабди. Энээнэй зүүн таладань «На рог» гэжэ шэнээр гаргагдаһан сатирын газетэ харагдана. Тэрэниие уншагшад ехээр хүхилдэн, шог зугаа татан энеэлдэнэ. Энэ хадаа Улан-Удын мяханай комбинат дээрэ партийна организациин үүсхэлээр гаргагдадаг сатирическэ ханын газетэнүүдэй нэгэниинь болоно. Тус газетын, мүн бусадшье газетэнүүдэй хуудаһануудай дээрэ залхуу, ажалай жаяг заршам эбдэгшэд болоод элдэб дутуу дунданууд шүүмжэлэгдэдэг байна.

— Иимэ газетэнүүдэй туһаламжаар нилээдгүй олон хүдэлмэришэдые заһан абажа шадаабди. Мүнөө тэдэнэй олонхинь ажалай түрүүшүүл болонхой,— гэжэ Владимир Михайлович хөөрэнэ.

Эдэ бүгэдые хаража, дуулажа байхадаа тус коллективтэ харуулан ойлгуулха агитаци муу бэшээр табигданхай гэжэ хэлэмээр.

Үнэхөөрөөшье түрүү цехүүд, заводой эхин партийна организацинууд ниитэ-политическэ хүдэлмэри яһала һайнаар ябуулна. Жэшээ болгон мал үүсэлдэг заводой цеховой партийна организациин (секретаринь нүхэр Скрицкая) хүдэлмэриие хаража үзэе. Энэ парторганизаци 17 хүнһөө бүридэнэ. Коммунистнуудай хүсэн тон зүбөөр хубаарилан табигданхай. Тэдэнэр булталаа үйлэдбэриин тон харюусалгатай участогуудта ажаллана.

— Бүхы комбинадаймнай түсэбэй дүүргэлтэ нэн түрүүн манай коллективэй ажал хэрэгһээ дулдыдадаг хадань бидэнэр ажалаа һайнаар эмхидхэхые, илангаяа коммунистнуудайнгаа хүсые зүбөөр хэрэглэхые оролдодогбди,— гэжэ нүхэр Скрицкая хөөрэнэ.—Энэ харюусалгаяа манай хүдэлмэришэд һайса мэдэдэг, дүүргэдэгшье.—Жэшээнь, партиин гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Нина Яковлевна Рыбниковагай хүтэлбэрилдэг желатин абадаг цехынхид 9 үдэрөөр уридшалан июль һарынгаа даалгабариие дүүргээ. Коммунистнуудай дурадхалаар, һарын дүүрэтэр үшөө 700 килограмм продукци үгэхэбди гэжэ уялга абаад, мүн лэ бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ шадаа,—гэжэ парторг үгээ үргэлжэлүүлнэ.

Тус цехтэ ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Агитаторнууд арбан хоног бүри мүрысөөнэй дүн гаргадаг. Тэрэшэлэн үдэр бүри ажалай бүтээсэ тухай хөөрэлдэхэһөө гадна, уралан наризуулгын ба ухаалан зохёолгын дурадхалнуудые зүбшэн хэлсэдэг юм. Нэгэтэ Нина Яковлевна желатин өөдэнь үргэдэг кран тодхохо тухай дурадхал оруулба. Энэ дурадхалынь хамтадаа зүбшэн хэлсэжэ, хэрэг дээрэнь бэелүүлһэнэй ашаар хүдэлмэриин бүтээсэ нилээдгүй дээшэлһэн байна.

Мал үүсэлдэг заводой партийна организациин дэргэдэ 21 хүнһээ бүридэһэн агитколлектив хүдэлмэрилнэ. Агитаторнуудай семинарта КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэри, уласхоорондын байдал тухай лекци уншагдаһан, удаань агитаторнууд өөһэд хоорондоо дүй дүршэлөө халан абалсаһан байна.

Агитаторнууд элидхэл, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэдөө семинар дээрэ дуулаһанаа хүдэлмэришэдтэ сүм хөөрэжэ үгэдэг юм. Гадна, газетын һонинуудые ходо дуулгажа байдаг агитатор П. Г. Лисютин партиин ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэри тухай хөөрэлдөө үнгэргэхэдөө, коллективэйнгээ ажабайдалһаа жэшээнүүдые харуулан һонирхолтойгоор үнгэргэһэн байна. Коммунистнууд-агитаторнууд В. И. Пивоваров, А. М. Карпук, М. И. Эпова, комсомолшууд Е. Хмелева, М. Каурова гэгшэд илангаяа һайнаар ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг. Эдэнэр өөһэдөө гансахан үгөөрөө бэшэ, харин халаанайнгаа даалгабариие 150—160 процент хүрэтэр дүүргэжэ, бусадта жэшээ харуулна.

Цехын партийна организаци эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулхаһаа гадна, хүдэлмэришэдэй сүлөөтэй сагаа культурнаар амарха хэрэгтэ анхаралаа табидаг. Коммунистнуудай үүсхэлээр эндэ улаан булан түхеэрэгдэнхэй.

Б. Шагжитаров.

Байгша ондо Кударын аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозойхид өөһэдынгөө хүсөөр ажахын болон бусад барил[…]дые олоор хэжэ байхай. Эндэ һаяхан үнеэдэй типовой хоёр байра баригдажа эхилээ. **Зураг дээрэ:** Тус артелиин […] эзэн эхэнэрнүүд үнеэдэй байрын барилга дээрэ хүдэлжэ байна. **Ф. Сороконин[…]**

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Республикын барилгашадые, мүн барилгын хэрэгсэлнүүд гаргадаг промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдые Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотоор шагнаха тухай

Барилгашадай үдэртэй дашарамдуулан, мүн барилга хэхэдэ үйлэдбэриингөө түсэбые амжалтатайгаар дүүргэһыень тэмдэглэн, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум иимэ хүнүүдые Хүндэлэлэй грамотоор шагнаа:

1. **Агарков** Алексей Ивановичые — Зүүн Сибириин түмэрзамай барилгын 3-дахи участогай бульдозерист.
2. **Анохов** Илья Меркуловичые — «Забайкалтрансстрой» трестын Онохойн барилгын-монтажна управлениин бетонщигуудай бригадын бригадир.
3. **Антонович** Степан Ивановичые — Заводой капитальна барилгын модошо дархан.
4. **Антонов** Степан Ивановичые — «Бурстрой» трестын барилгын 4-дэхи управлениин начальник.
5. **Бабаев** Аллахверд Гагибуловичые «Бурстрой» трестын барилгын 2-дохи управлениин газар малтагшадай бригадын бригадир.
6. **Баранов** Иван Егоровичые—Дээдэ-Онгостойн хирпиисын заводой хирпиисэ галдадаг цехын хүдэлмэрилэгшэ.
7. **Батурина** Наталья Михайловнае—Улан-Удын мяха-консервын комбинадай барилгын-монтажна управлениин шэрдэгшэ-штукатур.
8. **Бачин** Василий Мартемьяновичые—«Темлюйцемстрой» трестын «Байкалстрой» гэжэ барилгын управлениин пээшэншэ.
9. **Бусыгина** Александра Васильевнае—«Бурстрой» трестын хангалгын материально-техническэ таһагай ахалагша бухгалтер.
10. **Вайнталь** Соломон Миневичые—«Бурстрой» трестын барилгын 3-дахи управлениин начальник.
11. **Галактионов** Николай Иосифовичые—«Бурстрой» трестын 1-дэхи управлениин начальник.
12. **Ганеев** Фатхуд Зинатовичые — Зүүн Сибириин түмэрзамай барилгын 3-дахи участогай модошо дархан.
13. **Гаськов** Евгений Петровичые — «Бурстрой» трестын үйлэдбэрилгын техническэ таһагай начальник.
14. **Гончаров** Дмитрий Федотовичые —барилгын-монтажна поездын шофер.
15. **Гороховский** Алексей Дмитриевичые—«Бурстрой» трестын автобазын шофер.
16. **Горчаков** Николай Николаевичые «Бурстрой» трестын үйлэдбэрилгын предприятинуудай комбинадай станочник.
17. **Дорофеев** Константин Федоровичые—«Бурстрой» трестын барилгын 4-дэхи управлениин столяр.
18. **Дондопов** Сергей Дондоповичые— «Бурстрой» трестын барилгын 2-дохи управлениин модошо дархашуулай бригадын бригадир.
19. **Житихин** Николай Георгиевичые —«Бурстрой» трестын главна механик.
20. **Жужгов** Поликарп Васильевичые —«Темлюйцемстрой» трестын Онохойн барилгын-монтажна управлениин экскаваторщик.
21. **Захарченко** Сергей Ульяновичые «Бурстрой» трестын постройкомой түрүүлэгшэ.
22. **Зорин** Марк Фёдоровичые — «Бурстрой» трестын барилгын 1-дэхи управлениин модошо дархан.
23. **Ильин** Иван Артёмьевичые—Бурядай зооветеринарна институдай капитальна барилгын таһагай начальник.
24. **Ильина** Нина Кузьминичнае — «Бурстрой» трестын түсэблэлгын таһагай экономист.
25. **Кабашов** Евгений Николаевичые —Барилгын-монтажна поездын мастер.
26. **Калимулина** Рофик Софуиловнае—«Бурстрой» трестын барилгын 4-дэхи управлениин хүдэлмэришэн.
27. **Киселев** Калистрат Михайловичые—«Бурстрой» трестын барилгын 3-дахи управлениин шулуушан.
28. **Климов** Тихон Евлампиевичые—«Сантехмонтаж 64» трестын 2-дохи специуправлениин слесарь-монтажник.
29. **Корниенко** Павел Ивановичые — барилгын-монтажна поездын штукатурщигуудай бригадын бригадир.
30. **Кулаков** Иван Алексеевичые — Улан-Удын горкомхозой харгы зам барилгын конторын хүүргэ бригадын бригадир.
31. **Кутах** Александр Афанасьевичые —барилгын-монтажна поездын комплексно бригадын бригадир.
32. **Левашев** Александр Васильевичые—«Джидастрой» трестын комплексно бригадын бригадир.
33. **Луковская** Лидия Федоровнае—«Бурстрой» трестын барилгын 1-дэхи управлениин хүдэлмэришэн.
34. **Майоров** Иван Николаевичые—«Бурстрой» трестын барилгын 1-дэхи управлениин главна механик.
35. **Мартынов** Федор Тимофеевичые—«Бурстрой» трестын барилгын 4-дэхи управлениин плиточник.
36. **Микулич** Петр Васильевичые—«Бурстрой» трестын барилгын 4-дэхи управлениин прораб.
37. **Милюшин** Иван Васильевичые—«Джидастрой» трестын Кяхтын барилгын-монтажна управлениин электросталщин дизелист.
38. **Набокин** Ефрем Федоровичые—Улан-Удын горкомхозой харгы зам барилгын конторын шулуушан.
39. **Назихин** Василий Петровичые — Зүүн Сибириин түмэрзамай барилгын 3-дахи участогай элдэб хүдэлмэри хэгшэ.
40. **Нестеренко** Константин Николаевичые—«Бурстрой» трестын үйлэдбэрилгын предприятинуудай комбинадай столярна цехын начальник.
41. **Никишаев** Николай Петровичые —Заводой капитальна барилгын управлениин штукатур.
42. **Овцев** Петр Михайловичые—Барилгын 154-дэхи трестын начальнигай 2-дохи хүдэлмэриин управлениин түмэршэ дархан.
43. **Окладников** Михаил Дмитриевичые—Барилгын 154-дэхи трестын начальнигай 3-дахи хүдэлмэриин управлениин шулуушан—пеэшэншэдэй бригадын бригадир.
44. **Петров** Константин Андреевичые —Заводой капитальна барилгын управлениин шулуушан.
45. **Пластинина** Федосья Ильиничнае —«Бурстрой» трестын барилгын 3-дахи управлениин моторист.
46. **Плют** Михаил Владимировичые—Барилгын 154-дэхи трестын начальнигай 3-дахи хүдэлмэриин управлениин шулуушан.
47. **Попов** Георгий Леонтьевичые — «Бурстрой» трестын хангалгын материально-техническэ таһагай начальник.
48. **Попов** Иван Фроловичые—Барилгын 154-дэхи трестын начальнигай 2-дохи хүдэлмэриин управлениин бетонщик.
49. **Портнягина** Наталья Андреевнае Дээдэ-Онгостойн хирпиисын заводой хирпиисэ галдадаг цехын хүд[…]шэн.
50. **Радионов** Макар Калистра[…] —Улан-Удын горкомхозой харгы […] барилгын конторын моторист.
51. **Редикальцев** Степан Федор[…] —«Сантехмонтаж 64» трестын […] специуправлениин слесарь-сантехн[…]
52. **Рогожкин** Александр […] чые—Заводой капитальна барил[…] равлениин столяр.
53. **Рябков** Федор Емельянов[…] —«Темлюйцемстрой» трестын […] шулуушадай бригадын бригадир.
54. **Рязанцев** Владимир Кузьм[…] Заводой капитальна барилгын […] ниин ахалагша прораб.
55. **Савельев** Карп Андреевич[…] Улан-Удын мяха-консервын ком[…] барилгын-монтажна управлениин […] шулуушан.
56. **Севостьянов** Петр Борисо[…] «Темлюйцемстрой» трестын специ[…] ниин экскаваторщик.
57. **Сидорычев** Александр […] чые—«Бурстрой» трестын үйлэд[…] гын предприятинуудай комбинад[…] ректор.
58. **Смирнов** Иван Нил[…] Улан-Удын горкомхозой харгы […] рилгын конторын асфальтировщи[…] бригадын бригадир.
59. **Солдатов** Павел Васильев[…] «Сантехмонтаж—64» трестын […] специуправлениин хүдэлмэришэн.
60. **Степанов** Иван Хамхалов[…] Шулуутайн барилгын-монтажна […] лениин барилгын Эльхиин уч[…] прораб.
61. **Сыпко** Афанасий Никон[…] —«Бурстрой» трестын барилгын […] управлениин штукатурщигуудай […] дын бригадир.
62. **Трескин** Константин Пант[…] новичые—Барилгын монтажна […] модошо дархан.
63. **Фаломеев** Павел Васильеви[…] Барилгын 154-дэхи трестын үйлэд[…] гын предприятинуудай комбинад[…] лярнуудай бригадын бригадир.
64. **Цицарев** Петр Иванович[…] Зүүн Сибириин түмэрзамай бар[…] 3-дахи участогой модошо дархан.
65. **Черемисин** Виктор Васильев[…] «Бурстрой» трестын барилгын […] управлениин штукатур.
66. **Черковский** Василий Ефр[…] чые—Ленинэй орденто паровозо[…] но заводой капитальна барилгын […] гай шулуушадай бригадын бригад[…]
67. **Чистяков** Афанасий Ефим[…] —Барилгын 154-дэхи трестын н[…] нигай 3-дахи хүдэлмэриин управ[…] модошо дархашуулай бригадын […] дир.
68. **Шемонаев,** Иван Ильич[…] «Бурстрой» трестын үйлэдбэр[…] предприятинуудай комбинадай ст[…]
69. **Югов** Иннокентий Васи[…] чые—Ленинэй орденто Улан-Удын […] ровозо-вагонно заводой капиталь[…] рилгын таһагай штукатурщигууда[…] гадын бригадир.
70. **Якшин** Василий Иванови[…] Заводой капитальна барилгын у[…] ниин шулуушан.
71. **Ян** Бао-шэнине—«Джида[…] трестын 2-дохи участогой модош[…] хашуулай бригадын бригадир.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүү[…]
Д. ЦЫРЕМП[…]

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Сек[…]
В. ОСТРОВ[…]

Барилгын комплексно бригадатай

Баргажанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо саг үргэлжэ хүдэлмэрилхэ барилгашадай комплексно бригада бии. Тэрэ бригада 35 хүнһөө бүридэнэ. Бригада элдэб жэжэ ажал хэхэ мастерскойтой.

Бригадынхид мүнөө жэлдэ 300 хүнэй һууритай клуб барижа дууһаад, Дагальжин гэжэ газарта культбаза, малшадай байха арбан гэр үхэрэй байра барижа байна. Эдэ бүхы барилгануудта хэрэглэгдэхэ хирпиисэ өөһэдөө хэнэ.

А. Евгеньева.

Барилга үргэнөөр эрхилэгдэнэ

Түнхэнэй аймагай XVII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз малайнгаа байха хэдэн типовой байрануудые, зерносушилка, таряанай хэдэн ток барижа дүүргээд, мүнөө хоёр дабхар клуб барижа байна. Энэ клубынь 385 хүнэй һууритай, харалгын залтай, библиотекэ, уншалгын зал болон фойетэй байха юм. Барилгашадай дундаһаа комсомолец Владимир Серебренников, Доржи Шараев, Даба, Александр Баторовууд эрхимээр ажалланад.

Хоёрдохи комплексно бри[…] Улбугай тосхоной 60 гаран г[…] нэ газарта зөөгдэжэ, үйлсэ б[…] табигдаа. Эндэ сэхэ үйлсэтэ[…] нэ тосхон бодобо.

Колхозник бүхэнэй гэртэ […] сэнтэй эд: шифоньер, комод, стул гэхэ мэтэ табяатай. Эдэ[…] дэ колхозникуудай ажабай[…] жэл ерэхэ бүри һайжаржа […] нииень гэршэлнэ.

Б. Машкин[…]

НҮХЭД КОЛХОЗНИГУУД! МАЛДАА БАРДАМ ХҮРЭХЭ ҮБҺЭ ТЭЖЭЭЛ БЭЛДЭЖЭ АБАЯ!

...ГАР ДЭЭРЭ: Бичурын хониной совхозой луговод Ц. Будажапов өөрынгөө ...ая сабшалангай үбһэ һурилжэ ... Энэ нүхэр гектар бүрһөө 20—центнер ургаса хуряана.

Д. Цыбикжаповай фото.

...ублика колхоз, совхозуудта хуряалга, тэжээл бэлэдхэлгын ябаса тухай

(...оной августын 5-най мэдээн...)

(...сэбэй дүүргэлтэ процентээр).

Аймаг	Бүхэдөө сабшагдаһаниинь	Тэрээнһээ һуригдэһэниинь	Силос даралга
...ало-Кударын	60,3	75,8	0,40
...ажанай	57,9	89,6	0,4
...тын	34,4	77,0	—
...рын	67,5	87,4	5,5
...н	24,4	67,7	1,9
...ын	14,6	57,8	0,3
...райн	37,0	74,6	—
...менай	45,8	64,1	2,9
...тын	55,5	85,8	—
...нскын	41,9	78,0	24,2
...энгын	34,5	73,2	3,8
...рын	52,4	80,0	9,2
...мканай	33,7	85,0	0,08
...ын	32,2	70,1	—
...аршэбэрэй	55,6	81,3	1,2
...	13,9	32,4	—
...Байкальска	66,8	77,8	1,3
...о Байгалай	—	—	—
...нгын	44,1	86,3	1,4
...агатайн	72,7	86,7	0,9
...нин	38,0	57,6	5,5
...хэнэй	52,6	79,9	9,8
...нин	21,2	61,6	0,1
СОВХОЗУУД:			
...урын	100,0	70,7	4,9
...еогой	19,1	74,8	—
...унын	55,9	73,9	15,3
...тын	33,3	76,6	11,1
...энгын	32,8	68,1	—
...ийг	31,5	57,7	05
...эм	54,	48,6	1,1

☆ ☆ ☆

Үбһэшэд мүрысэнэ

Малдаа хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлдэжэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын түлөө Түнхэнэй аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой правлени (түрүүлэгшэнь нүхэр Удаев), партийна эхин организаци (секретаринь нүхэр Цыдеев) үбһэшэдэй дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр эмхидхэнэ. Үбһэшэд хамтадаа 5 бригада боложо хубаагданхай. Тэдэнэй 3-ниинь хоёр-хоёр звено болгогдоһон байна. Богонихон болзор соо үбһөө һайн шанартайгаар хуряаха гэжэ бригада, звено бүхэн хоорондоо мүрысэнэ.

Мүрысөөндэ илаһан бригадада гү, али звенодо колхозой правлениин, партийна организациин дамжуулгын Улаан туг, вымпел, мүн мүнгэн шан барюулагдана. Хэрбээ үбһэшэдэй бригадын һайнаар хүдэлжэ, түсэбөө дүүргээд, 1-дэхи һуури эзэлээ һаань, тус бригадада дамжуулгын Улаан туг барюулагдажа, бригадиртань 50 түхэриг мүнгэн шан үгтэнэ. Хэрбээ звеногой эрхим һайнаар хүдэлжэ, һайн үрэ дүн туйлаад байгаа һаань, тэрээндэ дамжуулгын вымпел, 150 түхэриг мүнгэн шан үгтэнэ. Энэ мүнгэн ажалаараа һайнаар шалгарһан хүнүүдтэ хэһэн ажалайнь хэмжээгээр хубаагдажа үгтэдэг юм. Гадна, мүрысөөндэ түрүүлжэ гараһан звеное даагшада өөртэнь 25 түхэриг барюулагдана. Тэжээл бэлдэлгэ дээрээ эрхим ажалаараа шалгаржа, арбан хоног соо ажалдаа ехэ амжалта туйлажа, 1-дэхи, 2-дохи һуури эзэлһэн колхозниуудта 150 түхэриг үгтэхөөр хараалагдана.

Энээнһээ гадна, үбһэ хуряалгада ябаһан колхозниуудта нэмэлтэ түлбэри үгтэдэг байна. Жэшээнь, звеногой гэшүүдтэ түсэбһөө дээшэ үбһэ бэлдэһэнэйнь түлөө центнер бүхэндэ 1 түхэриг нэмэлтэ түлбэри түлэгдэнэ.

Һаяхан июль һарын һүүлшын арбан хоногой хүдэлмэриин дүн гаргагдаба. Энэ үе соо 442 гектар сабшагдажа, 540 гектар тармагдаба. Бүхы бригаданууд болон звенонуудай дунда нүхэр Дунцаевай хүтэлбэрилдэг 5-дахи бригадынхид 10 хоног соо һайн үрэ дүн туйлаа. Тэдэнэр 64 гектар сабшажа, 71 гектар тармаһан байна. Хамтадаа 629 центнер үбһэ һайн шанартайгаар бэлдээ. Эндэ ажалай эмхидхэл һайнаар табигданхай. Бригадын гэшүүн бүхэн үдэр үдэрэйнгөө түсэб дүүргэхын түлөө тэмсэнэ. Энэ бригадада мүнөө дамжуулгын Улаан туг барюулагдажа, мүнгэн шан үгтэнхэй.

Түрүүшын 10 хоногой ажалай дүнгөөр августын 1 болотор нүхэр Пермяковой даадаг звено Улаан туг барижа ябаһан юм. Теэд мүнөө энэ звеногойхид 5-дахи бригадынхиһаа нэгэ бага гээгдэшоо. Тиимэһээ Улаан тугаа энэ бригадынхидта үгэхэ баатай болоо. Мүрысөөнэй иимэ гуримай тогтоогдоод байхада, звено, бригада бүхэн түрүү һууридa гаража, дамжуулгын Улаан туг абахые оролдоно.

Хүршэ нүхэдэйнгөө ажалладаг газар дээрэ улаабхилан намилзажа байһан Улаан тугые шэртэн хараад, үнгэрһэн декадада гээгдэжэ ябаһан звеное даагша нүхэр Доржиев иигэжэ хэлэнэ: «Мүнөө ерэхэ 10 хоног соо манай звеногойхид бүхы хүсэеэ эршэдүүлжэ, энээхэн Улаан тугые эрхэ бэшэ абахал байха. Үбһэшэднай мүнөө эршэтэйгээр ажаллажа байна даа».

Социалистическэ мүрысөөндэ коммунистнууд түрүүлэн ябана. Олон колхозниуд үдэрэйнгөө даалгабариие үлүүлэн дүүргэнэ. Нүхэр Пермяковой звенодо хүдэлдэг коммунист Ларионов (өөрөө группарторг юм) үдэр бүхэндэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ, 3 ажалта үдэр олоно. Энэ нүхэр эдэбхитэй ажалаараа бүхы звеногойхидтоо һайн жэшээ харуулна. Иимэ жэшээнүүд эндэ олон байна. Тиигэжэ эндэхид бултадаа түрүүшүүлэй зэргэдэ гарахын тула унаһан малгайгаа абангүй, орой эртые илгангүй хүдэлнэ.

Гэхэ зуура, колхозой правлени, партийна эхин организаци үбһэ тэжээл бэлдэлгэдэ бүхы зоноо хабаадуулха талаар ехэ юумэ хээгүй байһаар гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Үбһэ хуряалгын халуун хаһа соо малшадшье миин байха ёһогүй ха юм. Теэд энэ колхозой Яамын болон Шэмхын фермэнүүдэй һаалишад үбһэ хуряалгада муугаар хабаадуулагдана. Жэшээнь, августын 1-нэй үдэр Яамын фермын 3 һаалишад, Шэмхын фермын 5 һаалишад үбһэндэ гаралсаха ёһотой байһан аад, гараагүй байшоо.

XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозойхид социалистическэ мүрысөө улам шангаар эмхидхэжэ, бүхы хүсэ шадалаа элсүүлжэ, адуу малдаа хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлдэхэ аргатай.

Д. Дугаров, манай тусхай корр.

Силос даража эхилээ

БАРГАЖАН. (**Телефоноор абтаба**). Эндэ һаяхан хура бороогой ехээр ороһоной һүүлээр газарай хүрьһэн горьтой шиигтэжэ, хаа хаанагүй элдэб халаахай, үрмэдэһэн, набша намаа айхабтар элбэгээр урганхай. Аймагай колхозууд энээниие сабшажа, силос ехээр даража абахын түлөө тэмсэнэ. Жэшээлхэдэ, «Авангард» артелиин 3-дахи комплексно бригадынхид (бригадирнь нүхэр Кокорин) Бодон гэжэ газарта таряанай захын үрмэдэһэ, халаахай, мүн элдэб набша намаа сабшажа. түрүүшын 80-яад тонно силос дараа. Силос даралгада гол түлэб һаалишад, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Тэрэшэлэн энэ хүдэлмэридэ хоёр морин косилка, нэгэ автомашина табигданхай.

Гадна, колхозой бусадшье бригаданууд хээрын ургамал ногоо, ожорһо, халаахайгаар силос даража эхилэнхэй.

О. Раднаев, манай корр.

Түрэл орон доторнай

Колхоз бүхэндэ хүүгэдэй ясли

РЯЗАНЬ. (ТАСС). Олон сонхотой, түмэр хушалтатай нэгэ шэнэ гэр тосхоной хажуу тээхэнэ байдаг. Эндэ үдэр бүри колхозой 60-аад гэшүүд өөһэдынгөө үхибүүдые асаржа үгэдэг юм. Энэ хадаа Шиловска районой Кировэй нэрэмжэтэ колхозой хүүгэдэй ясли гээшэ.

Мүн областиин Спасска, Сасовско, Рыбновско районой хүмүүжүүлэгшэд, хүүгэдтээ анхаралтайгаар хандана. Гансахан энэ жэлэй нэгэдэхи хахадта 4760 үхибүүдэй һууритай 181 ясли областиин колхозуудта баригдажа, ашаглалгада үгтөө. Тиихэдэ 3835 үхибүүдэй һууритай 142 ясли, сэсэрлигүүд ашаглалгада үгтэхөөр бэлэдхэгдэжэ байнхай. Эдэнэрэй ашаглалгада үгтэхэдэнь областиин колхозууд бултадаа хүүгэдэй ясли, эсэрлигүүдтэй болохо юм.

Шэнэ шахта

РОСТОВ-на-ДОНУ, (ТАСС). Ростовско экономическа райондо «Богураевуголь» трестын «Шолоховская южная» гэһэн шахта шэнээр баригдажа, ашаглалгада үгтөөд, түрүүшын түлишэ үгэжэ эхилбэ. Шахта сүүдхэдээ 1500 тонно нүүрһэ гаргахаар хараална. Нүүрһэшэдэй бүхы хүдэлмэринь оньһожуулагданхай. Энэ шахтын дэргэдэ 20 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай горнягуудай тосхон баригдажа, ашаглалгада үгтөө. Мүн эндэнь дунда һургуули, хүүгэдэй ясли, сэсэрлиг, эмнэлгын эмхи зургаанууд, клуб, столово, магазин баригдаа.

Узбекскэ ССР. «Андижан» гэжэ нефтяной олзоборилгодо горючи малтан абаха хүдэлмэринь бүрин автоматизацилагданхай. **Зураг дээрэ:** диспетчер Т. Белякова, ученик А. Мухамедиев гэгшэд автомадай управлениин главна пультын дэргэдэ һууна.

ТАСС-эй фотохронико.

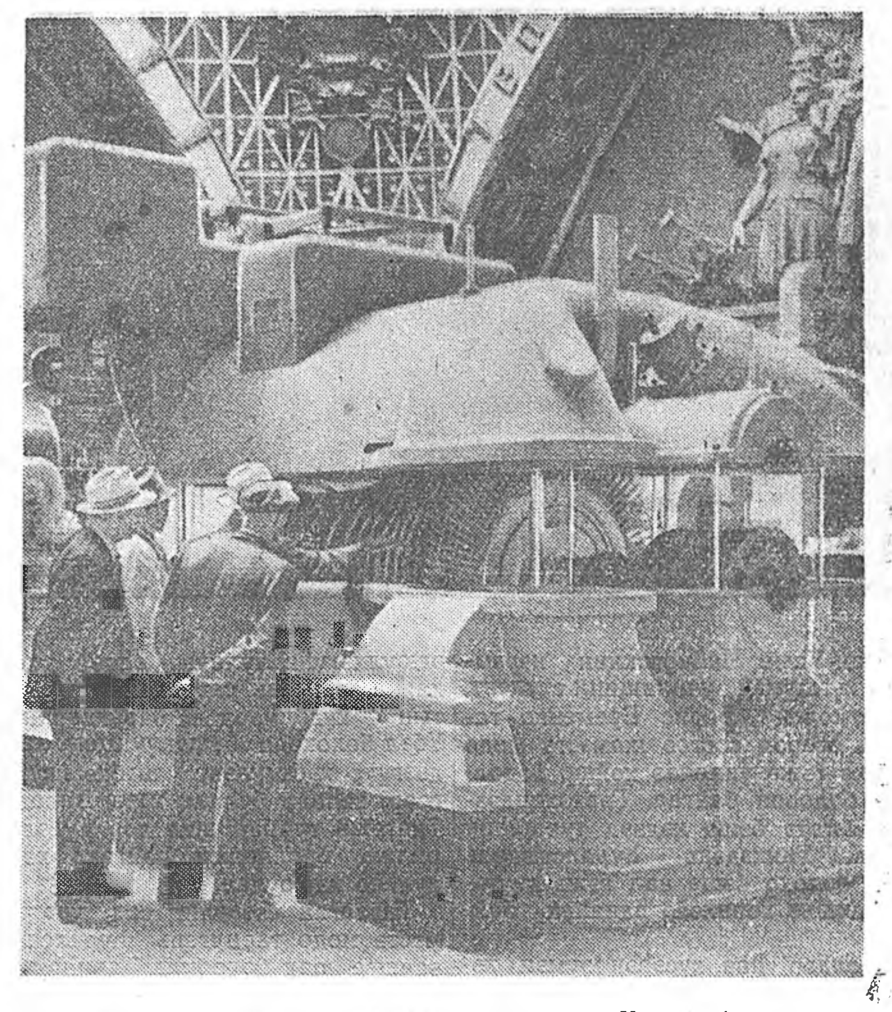

1958 оной Бүхэсоюзна промышленна выставкын «Машина бүтээлгэ» гэжэ павильон соо элдэб олон янзын машинанууд, агрегадууд табигданхай. Хүндэ машина бүтээлгэ гэжэ таһаг тань Калужска турбинна заводой бүтээһэн АП-6 түхэлэй ууралай турбина харуулагдаһан байна. Энэ турбина 6000 киловатт хүсэтэй электрогенераторые хүдэлгэдэг юм. **Зураг дээрэ:** АП-6 турбинын хэлбэритэй выставкэдэ орогшод танилсажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Түрүүшын миллион пүүд таряан

УРАЛЬСК, (ТАСС). Мүнөө Баруун-Казахстанда таряа хуряалгын халуун хаһа эхилэнхэй. Эдэ үдэрнүүдтэ 450-яад мянган гектар талмайн таряан хадагдаа. Областиин колхоз, совхозууд хадагдаһан таряагаа гээлтэ хоролтогүйгөөр суглуулжа байна.

Тиихэдэ областиин урда районууд просын баян ургаса хуряажа эхилээ.

Азербайджанай, Москвагай, Вологодскиин болон бусад областиин мянгаад студентнүүд, Узбекистанай, Молдавиин комбайнернууд, Уралай хүдэлмэришэд болон алба хаагшад Баруун-Казахстанай баян ургаса хуряалгада хабаадалсажа байна.

Шэнэ таряа шэрэхэ машинанууд

Российска Федерациин промышленна центрнүүд таряа хуряалгын үедэ ажаллахаар 30000 ашаанай автомашинануудые Зүүн, Зүүн-Урда зүгэй районуудта эльгээбэ. Машинануудтай сугтаа шофернуудынь ошолсоо.

Алтайн хизаарта Москва, Свердловск болон бусад городуудай арбан хоёр мянган ашаанай автомашинанууд, Красноярскда—гурба мянган, Новосибирскэ областьдо хоёр мянга хахадһаа үлүү, Омско областьдо хоёр мянган автомашинанууд эльгээгдэнхэй.

(ТАСС).

Дуу, хатар болон хүгжэмэй декада

КАЛУГА, (ТАСС). Эндэ Ленинскэ комсомолой 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан дуу, хатар болон хүгжэмэй декада эхилбэ. Декадада РСФСР-эй габьяата ажал-ябуулагша профессор В. Г. Соколовой хүтэлбэри доро Москвагай залуушуулай хоор, Хойто Осетин АССР-эй симфоническа оркестр, СССР-эй Ехэ театрын баледэй артистнар, хүгжэмшэд-гүйсэдхэгшэдэй хоорондын конкурсын лауреадууд, Калугын хүгжэмшэдэй лекториин солистнууд, мүн уранһайханай бүлгэмүүдэй бэрхэ бэрхэ дуушад хабаадалсаха юм.

Декадын концертнүүдтэ СССР-эй арадуудай болон бусад оронуудай дуу, хатар наадан гүйсэдхэгдэхэ, ородой, хари, гүрэнэй классигуудай зохёолнууд уншагдаха байна.

Үрмэ голой сабшалан дээрэ

☆

ОЧЕРК

☆ ☆

...глөөнэй һэбшээн Үрмэ голой ...ы руу аалихан үлеэжэ, халюурһайхан сабшалангай ургаса но... эльбэнэ. Эндэ хүсэтэ тракто..., тобир тарган морёоршье шэ...һэн косилкануудай ээлжээ эхи... таршаганалдаха, гар хажуур...ай нэгэ жэгдэ, һүртэй зохидоор ...ахань соностоно. Энэ хадаа ...энгын аймагай Карл Марксын ...эмжэтэ колхозой үбһэшэдэй ...лайнь юрын үдэрэй эхин гээшэ. ...Колхозой эрхим луговодуудай ...эн Булат Дабаевич Цыдыповэй ...улһан баян бүшмэг сабшалан, ...оо хура багатай, гандуу энэ ... үбгэн луговодой үндэр ургаса ...лаһаниинь гайхамаар бэшэ юм. ...лат Дабаевич дүрбэн зуугаад ...тар шахуу сабшалангай талмайе ...ба дахин уһалһан, агротехниче... бусад хүдэлмэринүүдые һайса ...улһан байна. «Булат баабайм... оролдосотой ажалайнь үрэ энэл...а» гэжэ колхозой түрүүлэгшын ...ошо нүхэр Максим Григорьев ...огорхон байжа, энэ дэлюун сабшалан тээшэ заана.

Үрмэ голые үгсэжэ, «Бэрхэ Даан» тээшэ ошоһон харгыгаар ...ахада эндэхи сэл ногоон сабшалан дээрэ хүнүүдэй ажаллахань ...ган дээрэ бүтэжэ байһан шэнги ...ихэн юм. Мүнөө энэ голой ара ...эрээр бургааһалиг, дэгнүүлтэй ...араар гар хажууршад сабшажа ...онхой, жэрыжэ ябанад. Мүн тэ...нэй наагуур шамбай бухалнууд, ...анартай томо сомоонуудшье ха...гдана.

— Эндэ манай бригадын дүрбэн зуугаад шахуу гектар сабшалан бии. Тэрэнэймнай ехэнхинь намаглиг, шугы бургааһалиг аад, аадар бороогой адхахада дүтэ хүртэшэгүй болошодог. Тиимэһээ эгээн түрүүн эндэхи үбһэ ногоогоо сабшажа эхилээ һэмди,—гэжэ энэ артелиин үбһэнэй дүрбэдэхи звеное даагша Жамсо Доржиевич Доржиев хөөрэнэ.

Үбһэ сабшагшадта дүтэлжэ ошоходо хүлэршэһэн, хүрин улаан шаратай хүдэр шанга хүнүүд хурса гэгшын хажуурнуудаар үдхэн тунга ногоое урматайгаар эбхэжэ ябабад. Эдэнэр колхозой хоёрдохи комплексно бригадада хабаатай нүхэр Доржиевай звеногой хажууршад: Лубсан-Нима Батуев, Шахур Шахирзанов, Мария Гэндунова, Елизавета Лопилова гэгшэд байба. Хажуураа хайраха зуураа Лубсан-Нима Батуев иигэжэ хөөрэнэ:

— Мүнөө жэлдэ Үрмэ голоймнай үбһэ ногоон урда жэлнүүдэйхидэ орходоо яһала һайн. Иигээд лэ намарай хура бороон ехээр орожо, сабшалангыемнай абашоогүйдэнь, шадаал һаа ехэ ехэ үбһэ сабшажа, һайханаар хуряажа абаха хүсэлэнтэйбди. Теэд, наранай халуун, ажалай халуун гээшэ ниилэхэдээ аймшагтайл байна даа,—гээд энеэбхилэн зугаархана.

Эдэ нүхэд колхозой үбһэшэдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ гаранхай, үдэртөө 60—70 соото, зарим һэрюуншэг үдэрнүүдтэ 90 соото хүрэтэр һайн шанартайгаар сабшанад.

Тээ саанахаһань косилкын таршаганаха абяан гарана. Машинистнь тобир тарган моридойнгоо боожонуудые шанга баринхай, косилкынгаа хурса шүдэнүүдые доохонуур табижа, бүшмэг үндэр ургасын узуурханаар «эдюулнэ».

— Манай эрхим косилкашан Александр Лодоев гээшэ. Үдэрэйнгөө нормые алдадаггүй, заримдаа 5 гектар сабшадаг—«зориһоноо абаха, зууһанаа алдахагүйл» хүн даа. Үдэшэ хүдэлмэрээ дүүргэмсээрээ косилкаяа ажаглан шалгадаг, үглөөгүүр эртэшэлэн машинаяа тоһодохо, «шүдэнүүдыень» хурсалха, хомут тоногоо заһаха гэхэ мэтэ ажал заатагүй хэдэг заншалтай. Тиимэһээ косилкань ямаршье сагта һаадгүй, һайнаар хүдэлмэрилдэг ха юм,—гээд Жамсо Доржиевич косилкашан Александр Лодоев тухай хөөрэхэ зуураа, адха дүүрэн үбһэ шүүрэн абаад үзэхэдэнь шэмэтэ ногооной сэсэг набшаһанай хоншуухан үнэр хамар сорьёно. Удаань Доржиев ойр тойрон ажаллажа байһан нүхэдтөө хандажа:

— Шүүдэр хатаа! Тармаха, бухаллаха, сомохо саг болоо,—гэжэ аянгата зөөлэн хоолойгоороо ооголбо.

Удабашьегүй түмэр тармуурнууд хангиржа, салуу уужам талмай дээрэ гоё һайхан үе нюруунууд татагдана. Хэдэн олон хүн хоёр хоёроороо таһаржа, валнуудые шахана, бухалнуудые табина, зариманиинь ута гэгшын сомоогой һуури зохёожо оробод. Гартаа ташуууртай хүхюун солбон багашуул сомоогой һуурииhаа шэрэхэ бухалдаа хүрэтэр моридойнгоо гүйдэлөөр ябанад.

Үдын аяма халуун... Үбһэшэдшье үдэрэйнгөө хоолдо сугларжа эхилбэд. Повар эхэнэр ялайтар угааһан мэнэһэн сооһоо халуухан шүлэ табаглана. Үбһэшэдэй ан бүн эдеэлһэнэй һүүлээр агитатор Григорьев бишыхан хөөрэлдөө хэбэ.

— Манай колхоз 34 мянган хони, 2700 бодо мал, 600 мори, хамтадаа дүшэ мянгаад шахуу толгой малые ерэхэ үбэлжэлгэдэ оруулха байна. Үдэжэ байгаа адуу малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхын тула 22789 центнер үбһэ, 30 мянган центнер ногоон һолоомо, 7600 тонно корнеплод, силос болон бусад шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбтэйбди. Энэ хадаа харюусалгатай зорилго. КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй тогтоолдо харюу болгон, гүрэндөө эдеэ хоол, илангаяа һү ехээр худалдадаг болоё!—гэжэ агитатор Григорьев хөөрөөгөө эхилнэ.—Тиимэһээ үбгэн залуу илгадгүй бүгэдөөрөө сабшалан, хадалан дээрээ гаража, үбһэ, силос бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадаха, илангаяа, саг соонь һайн шанартайгаар хуряаха ёһотойбди.

— Зүб, маша зүб. Үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ, хуряалгын шанар сахиха гээшэ манай нангин уялга,—гэжэ колхозниуд дуугаралсана.

Наһажаал колхозник Жамсо Доржиев агитаторай хөөрэлдөөниие үргэлжэлүүлэн иигэжэ нэмэбэ:

Үбһэ ногооной һайн ургаса бэлэхэнээр туйлагдадаггүй гээшэ. Луговодууд, колхозниуд хэды шэнээн хүшэ хүлһэ, оролдолго гарганаб. Канава татаха, намаг хатааха, сабшалангые уһалха, шулуу, модонһоо сэбэрлэхэ, шэбхэжүүлхэһээ эхилээд хэды шэнээн оролдолго гарганаб. Теэд иигэжэ ургуулһанаа гээжэ гү, али хагдаруулжа хаяха гээшэмнай огто таарахагүй, буруу болохо. Тиимэ гээшэ аабза?—гээд Доржиев аниргүй болобо.

— Зүбыншье аргагүй, бултадаа үсэд шангаар, эмхитэйгээр ажалаа һаа хуряалгаяа хаһа соонь үнгэргэхэмнай дамжаггүй,—гэжэ тэндэ һуугаашад хөөрэлдэнэ.

Тэрэ гэһээр колхозниуд сабшалан дээгүүрээ бушуухан таража, хүдэлмэридөө шармайн оробод. Үбһэшэдэй отог дээрэ хүншье үлэбэгүй, хон жэн. Эндэ али юумэн гуримтай зохид табяатай, ариг сэбэр. Мүн эндэ аптечкэ бии; зэр зэмсэгүүд ба косилка, тармуурнуудта хэрэгтэй частьнууд тобтой газарта эбсүүлэгдэнхэй. Үбһэ тэжээл бэлэдхэлэй халуун хүдэлмэридэ колхозниуудай хүсэдөөр бэлдэһэниие, тэрэшэлэн колхозой түмэршэ, модошо дархашуул, механизаторнуудай үбһэшэдтэ хэрэгтэй аса, тармуур болон үбһэ хуряалгын машинануудай частьнуудаар таһалгаряагүй хангажа байдагыень һайшаамаар. Тэрэшэлэн звено бүхэндэ тэдэнэй хэхэ түсэб, даалгабари үгтэһэн, тэдэнэй хоорондо социалистическэ мүрысөөн эмхидхэгдэһэн байна.

Жамсо Доржиевич учетчик Мункожапов хоёр сабшалангай талмай дээгүүр ябажа, хэды шэнээн сабшагдаһаниие, бухалай табигдаһаниие харана, шанарыень шалгана.

Тэрэ хоёр ямар түрүү арга метод хэрэглэжэ, ажалайнгаа бүтээсые улам дээшэлүүлхэ, эршэ хүсыень улам хурдадхаха тухай зүбшэн хэлсэнэ.

Имагтал хамтынгаа хүсые зүбөөр элсүүлжэ, даалгагдаһан техникэ, зэмсэгүүдээ хүсэд ашаглажа шадаһанайнгаа ашаар, энэ звеногойхид ажалаа урагшатай ябуулжа, мянгаад шахуу центнер һайн шанартай үбһэ хуряажа шадаа. Тэдэнэр ниитынгээ малда хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ тэмсэлдэ амжалта туйлаһанайнгаа, мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэнэйнгээ түлөө колхозойнгоо правлениин болон парторганизациин дамжуулгын Улаан туг абаа.

Үдэшэ орой үбһэшэд отогтоо сугларжа, шэнэ газетэ, журналнуудай һониниие дуулана, зариманиинь ажал хэрэг тухайгаа хэлсэһээр нойрсонод. Ажалай халуун энэ үдэр үнгэрһэн үдэрнүүдһээ тиимэшье илгаатай бэшэ байгаа. Энэ үдэр Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой үбһэшэдэй дүрбэдэхи звено графигаар хараалһан хэмжээнһээ яһала ехэ үбһэ тэжээл бэлдэһэн байба.

Нэмжээ дэлюун дайда номогон аалихан нойрсожо захална. Үе үе моридой инсагааха, боотолын жэнгирхэ абяан һүниин сууряанда элихэн соностоно.

— Зай, баяртай,—гэжэ дуугараад, манаашан Цыден-Еши Мункожапов мориндоо мордожо, хонхын абяан тээшэ хатаргаһаар ябашана.

Сэлэнгэ, Юрөө.

Р. БАЛДАНОВ.

Оролдоһоноо хүсэлдүүлбэ

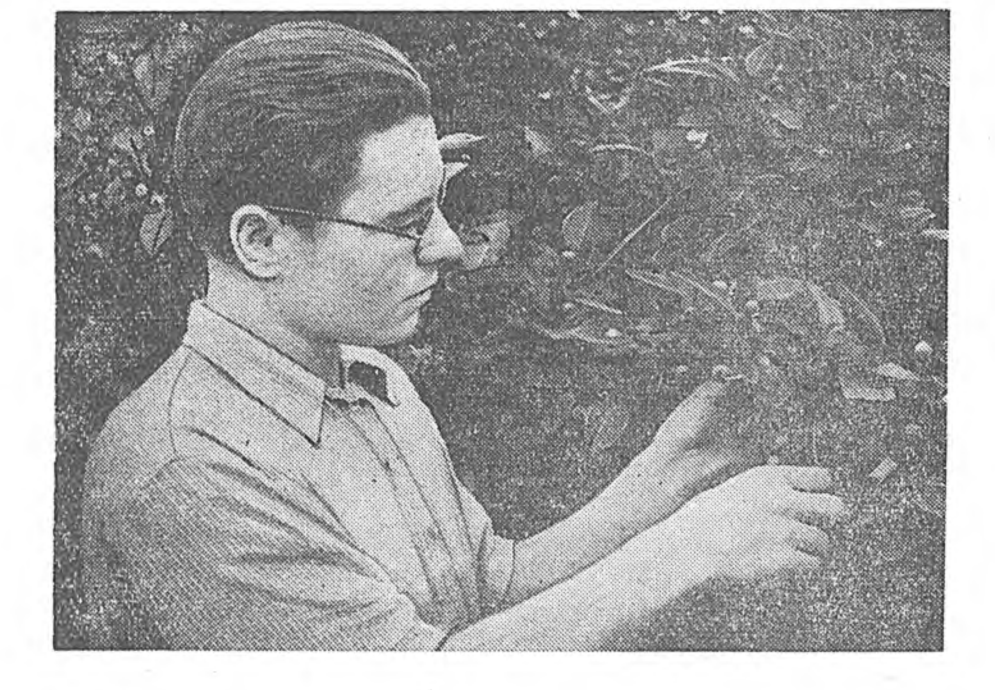

Улан-Удын Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин студент, комсомолец Борис Еременко газаахи огород соогоо жэмэстэ модо тариха гэжэ үнинһөө хойшо бодолгото болоһон байгаа. Гэртэхиндээшье нэгэтэ бэшэ хэлээд туршаһан байха. Тиихэдэнь һуралсалдань һаад болохо бэшэ аал гэжэ гэртэхиниишье хориһоо һанаһан байгаа.

Оролдоо һаа, хүсэһэн юумэн хэзээдэшье дүүргэгдэдэг гээшэ. Борис огород соогоо яблока, үлир, зэдэгэнэ, үхэр нюдэ болон бусад үрэ жэмэстэ ургамалнуудые тариба. Тэрэниие ургуулхын тулада харууһалга ехэ хэрэгтэй байгаа. Газарыень зөөлэрүүлхэ, уһалха, тэжээл үгэхэ, хорхой шумуулда эдюулхэгүйн тулада элдэб хоро хаяха, эшэень сагаадаха гэхэ мэтын хүдэлмэри баргадашагүй. Үбэл болоходо эшэнүүдыень газар дээгүүр хэбтүүлэн, шэбхэ шоройгоор, саһаар булаха хэрэг гарадаг. Тиигэжэ гурбан жэл хүдэлмэрилжэ, оролдоһын һайгаар хэһэн хүлһөө харюулаа.

Газаагаа сэсэрлиг сад, үрэ жэмэстэ модо тарилгань һуралсалда заашье һаад болоогүй. Тариһан модонойнгоо жэмэс мүнөө жэл хураахань. Тиихэдэ өөрөө училищиингаа 3-дахи курса үнгэрһэн һуралсалай жэлдэ эрхим сэгнэлтэтэйгээр дүүргэжэ гараһан байна.

Зураг дээрэ: Борис Еременко сад соогоо үлирэй ургаса үзэжэ байна.

З. Гайнулинай фототекст.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Сагаан Байшанда пресс-конференци болобо

ВАШИНГТОН, августын 6. **(ТАСС-эй корр. В. Парамонов).** ООН-эй Генеральна Ассамблейн онсо яаралтай сесси зарлахые Н. С. Хрущев дурадхаһан байна. Энэ сессиин ямараар үнгэрхэ тухай корреспондентнүүдэй табиһан асуудалнуудта Сагаан Байшан соо пресс-конференциин болоходо Президент Эйзенхауэр харюусаһан байна. Минии һанамжын ёһоор, Дунда Зүүн зүгтэхи юрэнхы асуудалнуудые сесси дээрэ зүбшэн хэлсэхэ хэрэгтэй гэжэ президент мэдүүлээ. Президентын хэлэһэнэй ёһоор, сесси хадаа Ливан болон Иорданидахи байдал тушаа асуудалнуудые зүбшэн хэлсээд хизаарлахагүй, харин олон асуудалнуудые. Дунда Зүүн зүгтэ мүнөө тохёолдоод байһан байдалай «гол шалтагаануудые» зүбшэн хэлсэхэ зэргэтэй болоно.

Энэ мэдүүлгэһээ хаража үзэхэдэ, Ливан болон Иорданида хэгдэжэ байһан американо-англиска ээрхэг түримхэй ябуулга тухай гол асуудалые Дунда Зүүн зүгтэхи бусад олон асуудалнуудтай холижо балартуулхые Холбоото Штадууд хүсэнэ гээшэ ха.

Сессиин хүдэлмэридэ өөрөө хабаадалсаха гү гэһэн асуудалда харюусахадаа Эйзенхауэр ингэжэ хэлээ. Бусад оронуудай правительствонуудые толгойлогшонорой сессидэ хабаадалсахаяа хүсэһэниинь мүнөө дээрээ мэдэгдээгүй байна. Мүнөөдөө тодорхой түсэбүүдгүй байбашье, США-гэй делегациие толгойлон сессидэ хабаадажа шадаха байһаб гэжэ президент нэмээжэ хэлээ.

Правительствонуудые толгойлогшонорой зүблөөн зарлагдахаар байна гү гэһэн асуудалда харюусахадаа, Н. С. Хрущевэй шэнэ бэшэгтэй түгэсхэлдэ хэлэгдэһэн ажаглалтые Эйзенхауэр урдаа барина байна. Энэ асуудалаар США-гэй хараа бодол ямар байнаб гэхэдэ, минии һанамжаар, дээдэ зэргэтэнэй зүблөөнһөө ямар нэгэн тодорхой үрын гараха байгаа һаань, имэ зүблөө хэхые США-гэй правительство зүбшөөхөөр бэлэн байна гэжэ президент хэлээ. Гэбэшье президентын хэлэһэн удаадахи үгэнүүдэй «бэлэдхэл» хэхэ хэрэгтэй гэһэн һээ хаража үзэхэдэ, зүблөөндэ шалтаг бараад, зүблөө зарлалгые үнжэлүүлхэ гэжэ Холбоото Штадууд оролдоһон зангараа.

Ливанһаа США сэрэгүүдээ хэзээ гаргахаяа байнаб гэһэн асуудалда харюусахадаа, хэрбээ Ливанай «хуулита» правительствын имэ гуйлта хээд, мүн Ливанда «нюуса далдаар ээрхэг түримхэй ябуулга хэхэ» аюул зайсаба гэжэ найдуулагдаа байгаа һаань, США-гэй правительство сэрэгүүдээ тэндэһээ гаргахаар бэлэн байна гэжэ балар мэдүүлгэ хээд президент хизаарлаһан байна.

Дунда Зүүн зүгтэ «нюуса далдаар ээрхэг түримхэй ябуулга» гэдэгэй хэгдэжэ байһые Генеральна Ассамблейн болохоёо байһан онсо яаралтай сесси дээрэ Холбоото Штадуудай хайшан гээд тодоруулха гэжэ байһые тайлбарилжа үгэхыень Эйзенхауэрые корреспондентнүүд гуйһан байна. Дунда Зүүн зүгтэхи мүнөөнэй шанга байдалай шалтагааниинь энэ районда Америка Англи хоёрой хэһэн сэрэгэй интервенци бэшэ, харин Арабуудай Нэгэдэмэл Республикада, мүн Советскэ Союзда Америкын правительствын тохохо гэжэ оролдодог ямаршьеб «нюуса далда ээрхэг түримхэй ябадал» болоно гэжэ США-гэй хэлэдэгэй ямаршье үндэһэгүй, худал хуурмаг байһаниинь дээрэ дурсагдаһан асуудалда США-гэй президентын үгэһэн харюуһаа бүришье элеэр харагдаа. «Нюуса далда ээрхэг түримхэй ябуулга» гэдэг ямараар хэгдэнэб гэжэ минии тодорхойлхомни, имэ ээрхэг түримхэй ябуулга хэгдэнэ гэжэ тодоруулхамни «бэрхэтэй» гэжэ Эйзенхауэр өөрөө мэдэрһэн байна бэшу. «Нюуса далда ээрхэг түримхэй ябуулга» тухай гүрэнэй департаментын урдаа толилһон мэдүүлгые, тэрэшэлэн энэ асуудалаар Шамунай толгойлдог Ливанай правительствын мэдүүлгые президент урдаа барина байна. Эдэ тобшолнуудынь ООН-һоо Ливанда байдаг ажаглагшадай хоёр элидхэл хүсэд буруу һүргэһэн байна бэшу. Зүгөөр эдэ элидхэлнүүд тухай Эйзенхауэр абяа гарангүй үнгэрөө.

Ирак тухай хэлэхэдээ, «нюуса далда ээрхэг түримхэй ябуулга» тухай худал үгэнүүдые тодорхойлжо шадахаар үнэмшэмөөр ямаршье баталамжа Эйзенхауэр хэлэжэ шадаагүй. Харин США-гэй правительствын һанамжын ёһоор, Иракта «нюуса далда ээрхэг түримхэй ябуулгын» хэгдэһэниинь «л... байгаа гэжэ тэрэ мэдүүлэһэ... на. Зүгөөр нимэ «тайлбари» ... нэйгөө һүүлээр «нюуса ... ээрхэг түримхэй ябуулга» ... тодорхойлхын тон бэрхэтэй ... гэжэ Эйзенхауэр дахин да... хэлэжэ баатай. болоһон бай...

Дунда Зүүн зүгэй арад... экономическа хүгжэлтэдэнь «... ламжа» үзүүлхэер Холбоото ... дуудай «бэлэн» байһан, «хү... тухай президент дэлгэрэ... хэлээ. Арабуудай национал... Дунда Зүүн зүгэй арадууд... гэдэхэ гэһэн эрмэлзэлгые А... кын правительство дэмжэдэг... гэжэ тэрэ хэлэһэншье байна... сэгтэ хүсэнүүд энэ районд... сагай амгалан тайбан байдал... гажа шадахагүй гэжэ тэрэ ... хэ баатай болоһон байха юм...

Дунда болон Дунда Зүүн ... хэгдэһэн ээрхэг түримхэй ... гые зайсуулха гэжэ эб найр... да дуратай гүрэнүүдэй ш... байһан ушар ээрхэг тү... ябуулгаяа саашадань үргэ... зэбсэгтэ интервенци үргэ... бэсэ барихаһаа баадхаба ... Н. С. Хрущевой бэшэг соо ... һэн үгэнүүдэй тайлбари үг... корреспондентнүүд гуйгаа. ... асуудалда харюусахадаа, Хо... то Штадууд бусад оронуудые ... дынгөө мэдэлдэ оруулхые гү... тэдэнэй газар нютагые булим... абахые хүсэдэггүй байһан ... США ООН-эй Уставай гол ё... дые үнэн сэхээр сахидаг юм ... хэбэртэйгээр Эйзенхауэр хэлэ...

Ажалай амжалтаар угтаба

Түмэрзамшадай Бүхэсоюзна үдэрые Горхон станциин депогой паровознигуудай коллектив ажалай амжалтаар угтаба.

Депогой паровозно бригаданууд май һарада абаһан социалистическэ уялганууд соогоо өөһэдынгөө һайндэр хүрэтэр локомотивуудай гүйсые 0,3 часаар түргэдхэхэ гэжэ шиидэһэн байгаа. Эдэнэр паровозойнгоо гүйсые үнэн дээрээ 0,7 часаар түргэдхэжэ, уялгаяа үлүүлэн дүүргэбэ.

Ахалагша машинист, КПСС-эй гэшүүн Григорий Андронович Сескисовэй хүтэлбэрилдэг паровозой бригадынхид һайнаар хүдэлмэрилнэ.

Ахалагша машинист нүхэр Крицкиин хүтэлбэрилдэг 3939 номерой паровозой коллектив Горхоной станциин депогой паровознигуудай дунда хэдэн һара удаагуур түрүү һуури эзэлжэ ябана.

Эдэ локомотивайхид ашаа зөөхэ, паровозой гүйсые түргэдхэхэ даалгабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэдэг байна.

И. Неродов.

Үндэр наһатанай оролдолго

Колхозой үндэр наһатайшуул залуушуулһаа дутуугүйгөөр ажаллажа байна. Жаран гурбатай дархан Санжа Сыренов мүнөө XVII партсъездын нэрэмжэтэ колхозойнгоо косилка болон бусад машинануудые эрхимээр заһабарилжа байдаг. Олон жэлдэ таһалгаряагүйгөөр адуу харууһалжа байдаг жаран дүрбэтэй үбгэжөөл Жап Халбасков «амарха сагни ерээ» гэдэггүй, хаража байһан адуун һүрэгөө гарзагүйгөөр ондо оруулаад лэ байдаг. Тэрэшэлэн үндэр наһатай болоһон Дулма Галанова, Мэгдэн Малханов, Цэрэн Бодеев, Бальжин Гомбоев гэгшэд колхозойнгоо ниитын малай тоо толгой олошоруулхын, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын түлөө эсэхэ сусахые мэдэнгүй ажаллана.

Б. Машкинов.

Түнхэн.

Аюулгүйн Соведэй заседани болохонь

НЬЮ-ЙОРК, августын 6. (ТАСС). ООН-эй Генеральна Ассамблейн онсо яаралтай сесси зарлаха тухай асуудал зүбшэн хэлсэхын тулада августын 7-до Нью-Йоркын сагаар үдэрэй 3 часта Аюулгүйн Соведэй заседани болохонь гэжэ эндэ соносхогдоо.

Ирагай Республикые Таиланд мэдэрбэ

БАНГКОК, августын 5. (ТАСС). Ирагай Республикые хуулита ёһоор мэдэрхэ гэһэн шиидхэбэри Таиландын правительство абаа.

Алжирта дайн үргэлжэлһөөр

ПАРИЖ, августын 5. (ТАСС). Франциин сэрэгшэдэй болон Алжирай национально-сүлөөрэлгын армиин отрядуудай хоорондо шуһата шэрүүн дайн Алжирта үргэлжэлһөөр. Франциин командованиин мэдээсэһэнэй ёһоор, үнгэрэгшэ неделидэ Алжирай национально-сүлөөрэлгын армиин 707 сэрэгшэд алуулаа, 138 хүн плендэ абтаа. Франциин хэды сэрэгшэдээ алдаһан тухайнь урдынхидал адли мэдээсэгдэнэгүй.

Корейдэ Америкын булимтарагшадай үйлдэһэн зэрлиг аашын үлэгдэл

ПХЕНЬЯН, августын 5. (ТАСС). Урда Хванхэ гэжэ провинцида Чаньян гэжэ уездын центрын хажууда нютагай зоной 214 хүнэй хүүр олдоо гэжэ хэблэл мэдээсэнэ. КНДР-эй газарай зарим хубиие Америкын булимтарагшад саг зуура эзэмдээд байхадаа, эдэ хүнүүдые ан зэрлигээр алажа, эндэ хаяһан байгаа. Энээнһээ урда тээ мүн энэ уездэ «Наквон» гэжэ рудингай шахтын нүхэн соохоо Америкын булимтарагшадай зобоогоод хаяһан 800 кореец олдоһон байна.

Американ дипломат:
— Бидэнэр һулаар хүгжэнги оронуудта гараа үгэнэбди. **ТАСС-эй фотохронико.**

Сагаан Байшангай мэдүү...

ВАШИНГТОН, августын ... (ТАСС). Президент Эйзенх... мэдүүлгые Сагаан Байшан т... лаба. ООН-эй Генеральна Ас... лейн онсо яаралтай сесси за... тухай Н. С. Хрущевой дурад... зүбшөөжэ байһанаа президен... дүүлгэ соогоо элишэлһэн бай...

«Һаянай үедэ бэшэгүүдые ... сахадаа бидэнэй зүбшэн хэ... асуудалнуудые Нэгэдэмэл ... нуудай Организациин үмэнэ д... табиха гэжэ г-н Хрущевой ... һые би һайшаан зүбшөөнэб» ... мэдүүлгэ соонь хэлэгдэнэ.

Эйзенхауэрэй мэдүүлгын ... логдоһоной һүүлээр. Сагаан ... шангай хэблэлэй асуудалн... эрхилдэг секретарь Джейм... герти гэгшэдэ Нэгэдэмэл На... дай Организациин Генеральна... самблейн онсо яаралтай се... Эйзенхауэр өөрөө хабаадалса... гэжэ корреспондентнүүд ас... табиһан байна. Юрэдөө Гене... на Ассамблейн сессинүүдтэ ... вительствонуудые толгойлог... хабаададаггүй гэжэ Хэгерти ... рюусаха зуураа, Эйзенхауэр ... сидэ хабаадалсажашье болохо... жэ нэмээгээ.

БАЙГАЛ ШАДАРАЙ НЮТАГУУДТА САД ТАРИЛГЫЕ ХҮГЖӨӨХЭ ТУХАЙ

(Зүүн Сибириин үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ зорилготой конференци дээрэ хэгдэхэ элидхэлһээ)

Бурят орон доторнай сад тарилга һаянай, оройдоо хорёод жэлэй урда тээ эрхилдэг болоо юм. Юуб гэхэдэ, Сибириин эрхэ байдалда, илангаяа Байгал шадарай нютагуудта үрэ жэмэс огто ургахагүй гэжэ тоологдодог байгаа.

И. В. Мичуринай зааһан замаар ябажа, Сибириин селекционернүүд (ургамалай шэнэ, һайжаруулагдаһан сорт гаргагшад М. А. Лисавенко, Н. Н. Тихонов болон бусад) манай нютагта тааараха үрэ-жэмэстэ ургамалай шэнэ сортнуудые бии болгоһон байна. Бурят орондомнайшье үрэ жэмэстэй ургамал тарихада һайнаар ургаха гэжэ сүм тайлбарилагданхай.

Мүнөө үедэ сад ургуулгые олзо ехэтэй һалбари болгохо, химда сэнтэй үрэ жэмэс хуряажа абадаг болохо зорилго Бурядай туршалгын станциин үмэнэ табигдана. Тиимэһээ нютагай уларилда таараха, үбэлэй хүйтэндэ хүлдэшэхэгүй үрэ-жэмэстэ ургамалай сортнуудые гаргаха, жэл бүри баян ургаса хуряахада туһатай агротехникэ зохёон байгуулха шухала.

Байгал шадарай газарай хүрьһэн, сагай уларил онсо өөрэ илгаатай юм. Үбэлдөө удаан саг соо шэрүүн хүйтэн боложо, саһан багаар ородог. Тиихэдэ хабарай саг хожомдожо ерэдэг, мүн шииг нойтоной багаар ородог дээрэһээ газар хуурай байдаг, хара һалхин шангаар үлеэдэг шуу. Имагтал июль һараһаа эхилжэ, бороо хура ехэнхидээ ородог байна. Августын һүүл, сентябриин эхин багаар намарай эртын хюруу унажа эхилдэг.

Сагай уларилай хэршье иимэ байгаа һаань, Байгал шадархи нютагуудта ехэ дулаан, наратай үдэрнүүд олон байдаг юм. Энэнь үрэ-жэмэстэ ургамалай ургасада таатай зохид байна. Манай Бурят нютаг наратай үдэрэйнгөө, наранай шарасын талаар Советскэ Союзай урда зүгэй областьнуудһаа үлүү һайн, Крымэй урда захын сагай уларилтай адлирхуу юм. Байгаалиин иимэ эрхэ байдалтай манай нютагта «Папировка», «Грушовка Московская», «Пепин шафранный» гэжэ томо жэмэстэй яблонинууд, таримал зэдэгэнэ (малина) эдеэшэхэһээ байтагай, Москва, Красноярск, Мичуринск городуудта ургадаг эдэ ургамалнуудта орходоо сахарлиг, шанарайнгаа талаар үлүү һайн байна.

Гэбэшье, республикымнай зарим аймагуудай сагай уларил нэгэн адли бэшэ. Колхозуудай болон үрэ жэмэс ургуулдаг Бурядай туршалгын станциин дүй дүршэл дээрэһээ харахада, Байкало-Кударын, Заиграйн, Иволгын, Кабанскын, Прибайкальска, Тарбагатайн, Бичурын, Кударын, Кяхтын, Мухаршэбэрэй, Түнхэнэй, Баргажанай, Зэдын, Сэлэнгын, Ториин аймагуудта сад тарилгые хүгжөөхэдэ газарай хүрьһэнэй, сагай уларилай талаар илангаяа таатай зохид эрхэ байдал бии. Мүн республикын олонхи аймагууд үрэ-жэмэстэ ургамалнуудые ехээр тарихын тулада газар дайдаар элбэг баян юм.

Эдэ ургамалнуудые тарихын урда тээ газарай хүрьһэ һайнаар шэнжэлжэ үзэхэ хэрэгтэй. Сад тарихын тула нэн түрүүн уһалагдадаг, дабһа, шулуугүй газар олохо шухала.

Мүнөө үедэ республикадамнай уһалууриин 33 мянган гектар газар бии. Энэ газар 1965 ондо 80 мянган гектар хүрэтэрөө үргэдхэгдэхэ юм. Тиимэ болохолоороо, уһалагдадаг газар дээрэ сад тариха горьтой арга боломжо бии болгогдохо байна.

Үрэ жэмэс ургуулдаг Бурядай туршалгын станци 1950 онһоо эхилжэ, эдэ ургамалай сортнуудые шэнжэлдэг юм. Мүнөө тус станцида үрэ жэмэсэй ургамалай 300 гаран сорт туршагдажа байна. Энэ талаар хэгдэһэн хүдэлмэри юу харуулнаб гэхэдэ, республикымнай эрхэ байдалда яблониин жэжэ жэмэстэй сорт, Уссуриин слива, хара үхэр нюдэнэй зарим сорт, крыжовник, шасаргана һайнаар ургадаг, үрэ жэмэс үгэдэг. Жэшээнь, ургаса ехээр үгэдэг үлирэй 1 гектарһаа 60—100 центнер жэмэс абтадаг юм. 1950 ондо Читын үрэ-жэмэстэ садай 12 гектар талмай дээрэ ранет гэжэ жэмэстэ ургамал таригдаа һэн. Энэ сад тариха, харууһалха ажалда гурбан жэл соо 37 шахуу мянган түхэриг гаргашалагдаһан байгаа. 1951 ондо үлирэй 1 центнер жэмэс, 1952 ондо—16,1 центнер, 1953 ондо 89,5 центнер жэмэс хуряагдаһан юм. Энэнь худалдаа наймаанай сэнгээр 48217 түхэриг хүрөө һэн. Тиигэжэ гурбан жэл болоод байхада энэ сад гаргашаяа харюулаад, 11 мянга үлүүтэй түхэриг олзо доход оруулаа.

Мүн колхозуудшье үрэ-жэмэстэ ургамалай үндэр ургаса хуряадаг болонхой. 1956 ондо Заиграйн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо гектар бүриһөө 61 центнер үлир абтаа һэн. Иволгын Лазогой нэрэмжэтэ колхоз һүүлшын 5 жэл соо жэл бүри гектарһаа 23—28 центнер ранет хуряагаа юм.

Үрэ-жэмэс ургуулдаг Бурядай туршалгын станциин сорт шэнжэлдэг газар дээрэһээ томо жэмэстэй яблониин ургаса гектарай 32—80 центнер хүрэһэн байна. Энэ ургамалай ехэ ургаса хайшан гээд абахаб гэхэдэ, тэрэниие үбэлдөө орохо хулһаар хушаад, үшөө дээрэһээнь 7—10 сантиметр зузаан шоройгоор булаха хэрэгтэй.

Мүнөө үедэ республика доторнай 451 гектар талмай дээрэ сад ургуулагдана. 1965 ондо үрэ жэмэс үгэдэг 2600 гектар садтай болохын тула жэл бүри 350—400 га үрэ-жэмэстэ ургамалнуудые тариха хэрэгтэй. Зүгөөр энэ хэрэгтэ бууса шадар, мүн хамтаараа нэгэдэн сад тарилга ехэхэн туһа нэмэри боложо үгэхэ зэргэтэй.

Манай питомнигууд жэл бүри 130—150 гектар газарта хүрэхэ садай ургамалнуудые ургуулан гаргадаг байна. Тиимэшье һаань, һаяын жэлнүүдтэ эдэ ургамалнуудые һураггүй ехээр ургуулан гаргадаг болохо зорилготойбди. Мүнөө байһан питомнигуудые нилээд үргэдхэжэ, Бичурын совхоздо үшөө нэгэ питомник эмхидхэхэ шухала болоод байна.

«Колхозно байгуулалтые саашадань хүгжөөхэ, МТС-үүдые шэнэдхэн хубилгаха тухай» КПСС-эй ЦК-гэй февральда болоһон Пленумэй тогтоол таримал садуудые ургуулха хүдэлмэриие механизацилха талаар үргэн ехэ арга боломжо нээжэ үгөө. Тиигэжэ химда сэнтэй үрэ жэмэс ехээр абтадаг болохо юм.

Сад тарилгые хүгжөөхэ зохистой эрхэ байдал манайда бии. Мухаршэбэрэй, Бичурын, Кударын аймагуудай колхозууд тус бүридөө 20—30 га сад тарижа шадаха байна. Тиихэдэ «Эрдэм», Бичурын совхозуудта 100—100 гектар сад тариха арга боломжо бии.

Мүн Иволгын, Тарбагатайн, Заиграйн, Кабанскын, Байкало-Кударын, Прибайкальска аймагуудай колхозууд болон һуралсалай-туршалгын ажахынуудта тус бүридэнь 30—50 га сад тариха хэрэгтэй.

Гадна, хээрын үрэ жэмэстэ ургамалнуудые зүбөөр хэрэглэхэ асуудалда горьтой анхарал хандуулагдаха ёһотой. Энэ хэрэгые Эдеэ хоолой промышленностиин министерстводэ даалгахада болохо байна. Юуб гэхэдэ, манай эндэ шасаргана, үхэр нюдэн, зэдэгэнэ, нэрһэн элбэгээр ургадаг гээшэ. Жэшээнь, Темник горхоной нуга голоор шасаргана 3 мянга үлүүтэй гектар газар дээрэ ургадаг. Теэд Сэлэнгын аймпищекомбинадай мэдэлдэ энэ газарай оройдоо 800 гектарынь үгтэнхэй.

Шасарганые хаа хаанагүй ехээр таридаг болохын тула Темник горхоной голдо питомник эмхидхээ һаа, яһалашье боломжотой гэжэ һанагдана.

Эдэ бүгэдые дурдаад байхадаа ямар тобшолол хэлтэйб гэхэдэ, Бурят оронноймнай сагай уларил, газарай хүрьһэн нютаг нютагтаа ондо ондоо байха юм. Гэбэшье, республикымнай олонхи аймагуудай уһалагдадаг газар дээрэ сад тарилгые хүгжөөхэдэ бүхы арга нүхэсэл бии.

Тэрэшэлэн сад ехээр таридаг болоходомнай шадамар бэрхээр ургуулдаг хүнүүд, мүн энэ ... мэриие үргэнөөр механиза... шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ зэр... Олохон колхозууд болон совхо... тамнай иимэ мэргэжэлтэй хү... шье бии. Тиихэдэ республи... торнай сад ургуулдаг хүн... бэлдэхэ нэгэ жэлэй һургуули ... дэлдэг ха юм. Тус һургуули жэ... ри 30—40 мэргэжэлтэдые гар... шадаха байна.

Совет гүрэнэймнай промы... ность сад ургуулхада хэрэгтэй ... лодог элдэб янзын тусхай ма... нуудые бүтээн гаргадаг гээшэ... машинанууд бүхы хүдэлм... оньһотой аргаар, түргэнөөр, гар... багатайгаар бүтээхэдэ туһалха...

Бурядай туршалгын станци... галай үмэнэ һуурижаһан нюта... та яһала таарамжатай үрэ-жэ... ургамалнуудые мүнөөшье дур... жа шадаха байна. Мүн Бур... АССР-тэ болон Читын обла... зорюулан эдэ ургамалнуудай ... тагай шэнэ сорт һаяын жэлн... гаргажа, тэрээнэй агротехни... хёохо гэһэн зорилго тус станци... табинхай. Тиигэжэ үрэ жэмэс... дэр баян ургасын манай эндэ ... даг болохонь лабтай. Зүгөөр, ... нээр гаргагдаһан эдэ ургама... дые научна ёһоор шэнжэлхын, ... ниие түргэнөөр үйлэдбэридэ н... рүүлхын тула Сэлэнгын болон ... тын питомнигуудые үрэ жэмэс... гуулдаг Бурядай туршалгын ... цида туһалдаг гол пунктнууд ... гохо шухала. Энээнһээ гадна ... жэмэсэй питомник Бичурын ... хоздо, мүн аймаг доторой пито... Баргажанай ямар нэгэн кол... эмхидхэхэ хэрэгтэй гэһэн тобш... хэгдэнэ.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕ...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни и экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35.14, культуры и быта — 34.05, писем трудящихся и переводов—24.74, корректорская—32.67, бухгалтерия—37.32. Для междугородных переговоров—16.

Н 00812. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 3164.